

DOSTAVBA STAROMĚSTKÉ RADNICE
GALERIE SOUČASNÉHO UMĚNÍ

Anna Kutrová

autor: Bc. Anna Kutrová
vedoucí práce: Prof. Ing. akad. arch. Alena Šrámková
Prof. Ing. arch. Ján Stempel
asistent: Ing. arch. Jan Tesař

Fakulta architektury
České vysoké učení technické
Leden 2018

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Anna Kutrová

datum narození: 28.12.1990

akademický rok / semestr: 2017/2018 zimní semestr

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15127 Ústav navrhování I

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. akad. arch. Alena Šrámková, prof. Ing. arch. Ján Stempel

téma diplomové práce:

Dostavba Staroměstské radnice - galerie moderního umění

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Návrh galerie pro současné umění, dostavba Staroměstské radnice, vyřešení situace na Staroměstském náměstí a uzavření náměstí směrem do Pařížské ulice.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Projekt bude obsahovat výstavní, archivní a restaurátorskou část. Součástí budou přednáškové místnosti, čítárna, restaurace.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Zpracování projektu na úrovni komplexní studie, se zachycením půdorysů všech podlaží, typickými řezy a pohledy v měřítku min. 1:250, zobrazení konceptu řešení, situace 1:1000, vizualizace, zákresy do fotografie.

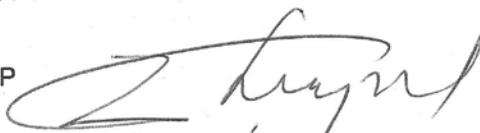
4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model

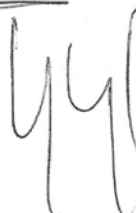
Datum a podpis studenta

2.10.2017 Kutrová

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

27-10-2017

2.10.2017

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Anna Kutrová

AR 2017/2018, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) DOSTAVBA STAROMĚSTSKÉ RADNICE - GALERIE SOUČASNÉHO UMĚNÍ

(AJ) COMPLETION OF THE OLD TOWN HALL - GALLERY OF THE CONTEMPORARY ART

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Prof. Ing. akad. arch. Alena Šrámková Prof. Ing. arch. Jan Stempel	Ústav: 15127 - ústav navrhování I
Oponent práce:	Ing. arch. Michal Sborwitz	
Klíčová slova (česká):	Staroměstské náměstí, radnice, galerie	
Anotace (česká):	Cílem mé diplomové práce je najít řešení na dostavbu Staroměstské radnice. Záměrem je umístit do náměstí funkci, která by dodala místu život a důstojnost. Tou funkcí je galerie pro současné umění. Hmota galerie je navržena tak, aby kompozičně doplnila náměstí, opticky uzavřela široký bulvár Pařížské ulice a zamezila nechtěnému pohledu na barokní kostel sv. Mikuláše	
Anotace (anglická):	The aim of my diploma thesis is to find a solution for the completion of Old Town Hall. The intention is to give the square a function that would support its live and dignity. This function is a gallery of contemporary art. The volume of the gallery is designed to complement the composition of the square, optically close the wide street boulevard of Pařížská Street and unable the unintended view of the Baroque church of St. Nicholas	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 11.1.2018

podpis autora-diplomanta

OBSAH

1. ANALYTICKÁ ČÁST

(diplomní seminář)

Založení a vývoj náměstí

Staroměstská radnice

Proměny náměstí

Soutěže

Současná situace

Kontext místa

2. NÁVRH

Urbanismus

Koncepce

Situace

Axonometrie

Stavební program

Architektura

Půdorysy

Řezy

Pohledy

Vizualizace

Technické řešení

Cílem mé diplomové práce je najít řešení na dostavbu Staroměstské radnice. Záměrem je umístit do náměstí funkci, která by dodala místu život a důstojnost. Tou funkcí je galerie pro současné umění. Hmota galerie je navržena tak, aby kompozičně doplnila náměstí, opticky uzavřela široký bulvár Pařížské ulice a zamezila nechtěnému pohledu na barokní kostel sv. Mikuláše od K. I. Diezenhofera.

1. ANALYTICKÁ ČÁST

ZALOŽENÍ A VÝVOJ NÁMĚSTÍ

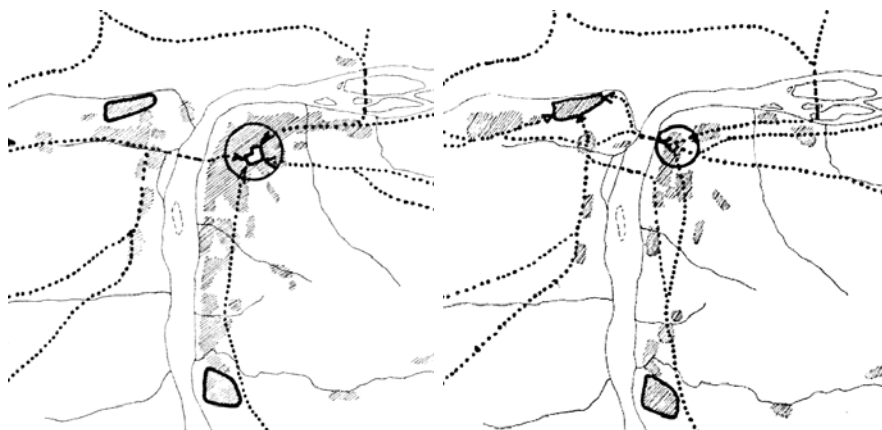

1743 - pohled na náměstí, příjezd Marie Terezie

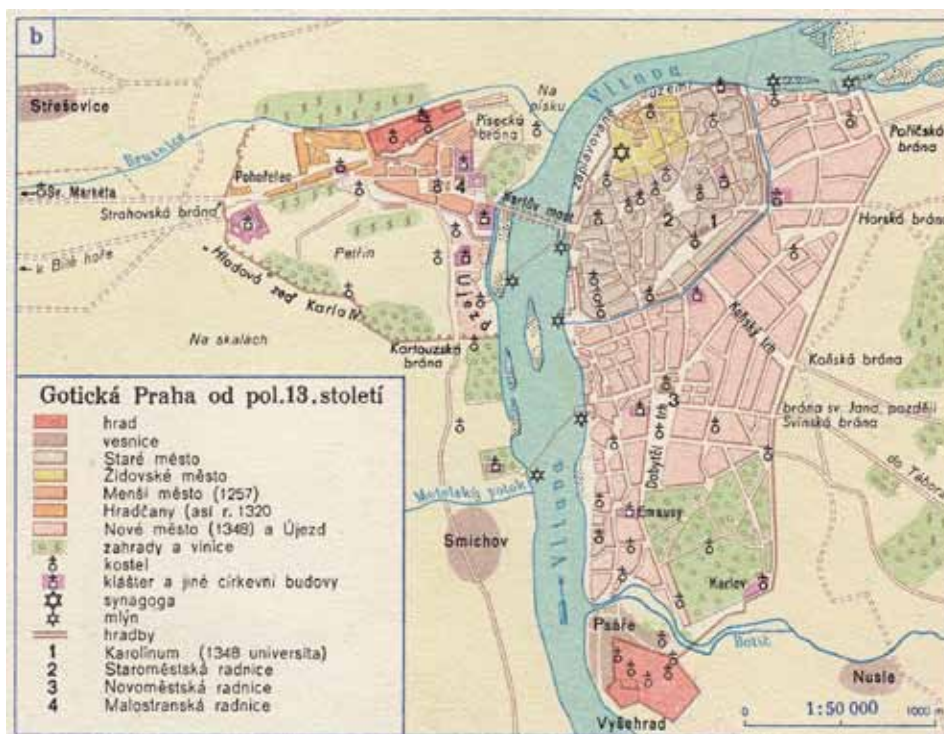
Hlavním prvkem orientace náměstí byly komunikační osy vedoucí k brodu, později k mostu na jižním ohybu Vltavy. Tím byl vymezen základní směr vedoucí od východu na západ, ostatní cesty se dále vidlicově rozbíhali. Dynamický vývoj cest ohraničil základní tvary bloků a vymezil konvexní prostor Staroměstského náměstí. Tyto tvary jsou patrné dodnes a poukazují ke svému lidovému původu. Základní orientací byl směr vedoucí ke dvěma hradům - Hradčanům a Vyšehradu. Mezi hrady vznikají osady, újezdy a celé vesni-

ce. Náměstí vymezovalo hlavní bod mezi oběma hrady a spontánně zde vznikla křižovatka cest navazujících na orientaci krajiny, spojujících přirozeně založená místa. Tím byla vymezena románská bloková forma, které je určujícím prvkem místní zástavby. Další růst vzniká přirozeným vrstvením a sedimentací různorodých prvků, které postupně prorůstají. Místa i cesty jsou stále zachovávána ve své původní orientaci.

Až počátkem 13. století se objevuje jakási urbanizace a na místě vesnic a osad vzniká město.

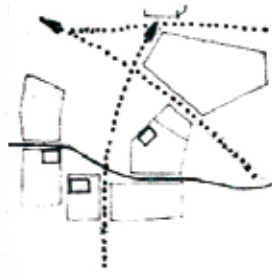
komunikační směry Prahy v X - XI. století komunikační směry Prahy ve XII. století

Stará obec se zahušťuje, románské dvorce jsou přeparcelovány v lány kolmé k uliční frontě. Románská úroveň je zvýšena násypem o celé jedno patro a gotická vrstva vzniká sedimentací a vnitřním přeparcelováním starších vrstev. Románské domy a celé osady zůstaly skryty v hlubších vrstvách a stali se součástí gotických dispozic. Poprvé se v této době objevuje podloubí, které hlavně sloužilo trhům a později i nižším soudům. Na druhém břehu řeky v podhradí bylo založeno Menší město Pražské a za doby vlády Karla IV. vzniká Nové město, které spojuje část Starého města s

Vyšehradem. Kolem Prahy vznikají rozsáhlé hradby obklopující všechny čtyři pražské města- Hradčany, Menší město, Staré město a Nové město. Opevnění v podstatě přežívá až do doby osvícenství na konci 18.století. Další větší stavební rozvoj zažívá Praha až v baroku, kdy jsou stavby převážně zakládány na místech původní zástavby. Hlavní přednost se dávala stavbám církevním. V té době roku 1737 vznikl na Staroměstském náměstí kostel sv. Mikuláše od K.I. Diezenhofera. Jeho základy sahají až do románské doby, kdy zde stával farní kostel sv. Mikuláše.

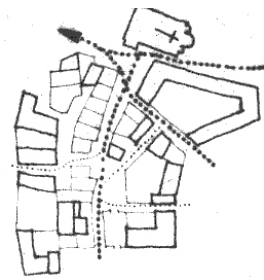
1180

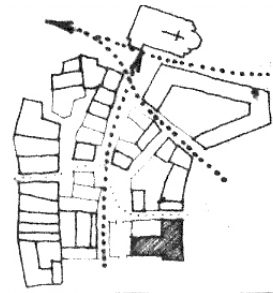
1230

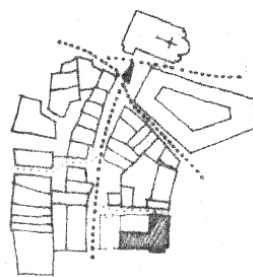
1270

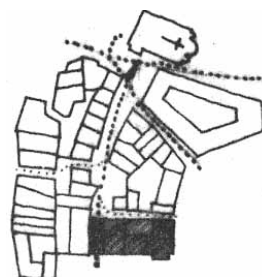
1338

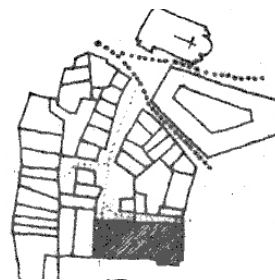

1381

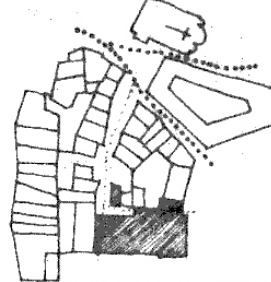

1470

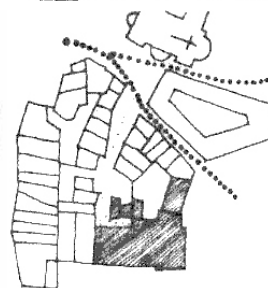

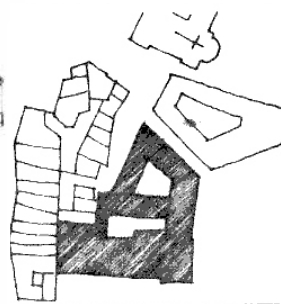
1520

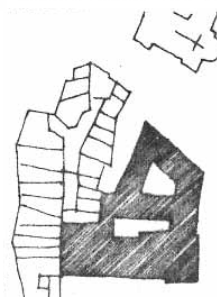
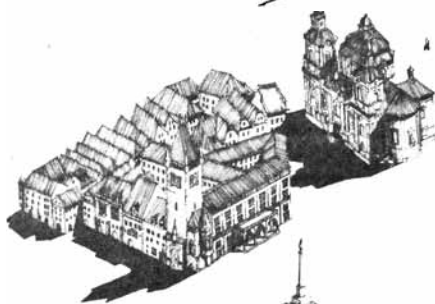
1621

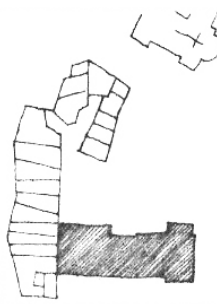
1787

1857

1901

1970

**použité skici z knihy Pražská staroměstská radnice*

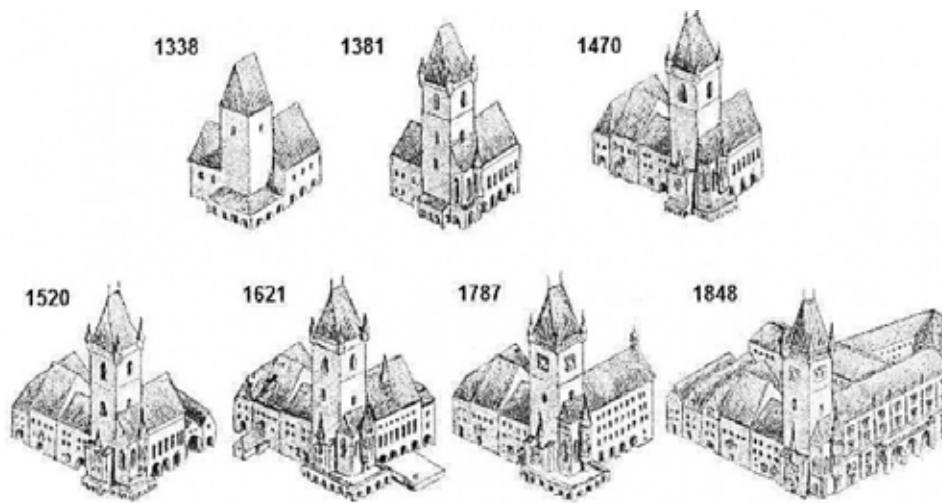
STAROMĚSTKÁ RADNICE

V Praze delší dobu radnice vůbec neexistovala, až na nátlak radních a měšťanů povolil Jan Lucenburský roku 1338 opatření radního domu. Staroměstská radnice vznikala z románského či raně gotického opevněného domu. Dům pravděpodobně již s věží na nároží stál v izolované poloze na tržišti, oddělen od sousedních domů prolukami a uličkami.

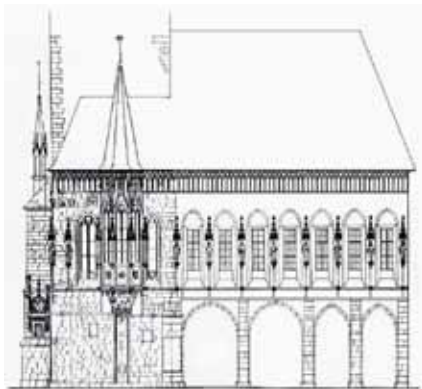
Hlavní využití radnice byla funkce radní a soudní, tžní a reprezentační. Radní věž byla opatřena hodinami koncem 13.století. Orloj ukazuje dodnes sluneční i planetární čas, konstelaci Slunce, Země a Měsíce, znamení zvěrokruhu, čas biblický a čas ročních období. Pevně spojený s radnicí zůstával i provoz trhu. Před radnicí po celé délce východního loubí i přímo pod kaplovým přístavkem měli své krámy kramáři. V loubí radnice poskytovalo přístřeší pro řemeslné činnosti a veškeré zařízení s nimi spojené. Slavnostní sály radnice sloužili pro reprezentaci, pro hostiny a také pro volbu krále. Reprezentační síň s nádhernou hvězdicovitou klenbou

z konce 15. století byla zničena při osvícenské přestavbě na konci 18. století.

Za vlády Josefa II., kdy osvícenská doba přivádí do Prahy systém centralistický, byrokratický a policejní, se mění požadavky na provoz radnice. Čtyři pražská města jsou sloučena pod jeden magistrát a velikost radnice už nevyhovuje. Proto je neúčinný reprezentační sál přestavěn na dvě patra úřadoven a zvýšen o jedno podlaží. Potřeba stavby kriminálu odstartovala v roce 1828 kolotoč návrhů na přestavbu radnice. Zapojil se do toho dvorní stavební rada Petr Nobille, podle jehož návrhu měl být kriminál postaven. V tomto návrhu se uvažovalo dokonce o sbourání jižního křídla radnice i s věží. Císař Ferdinand však vydal rozkaz, že všechny cenné památky mají být zachovány. Z plánu na výstavbu věznice nakonec sešlo, ale než zpráva o zrušení demolice dorazila na pražský magistrát, bylo v letech 1839 východní křídlo staré radnice až k věži sbořeno.

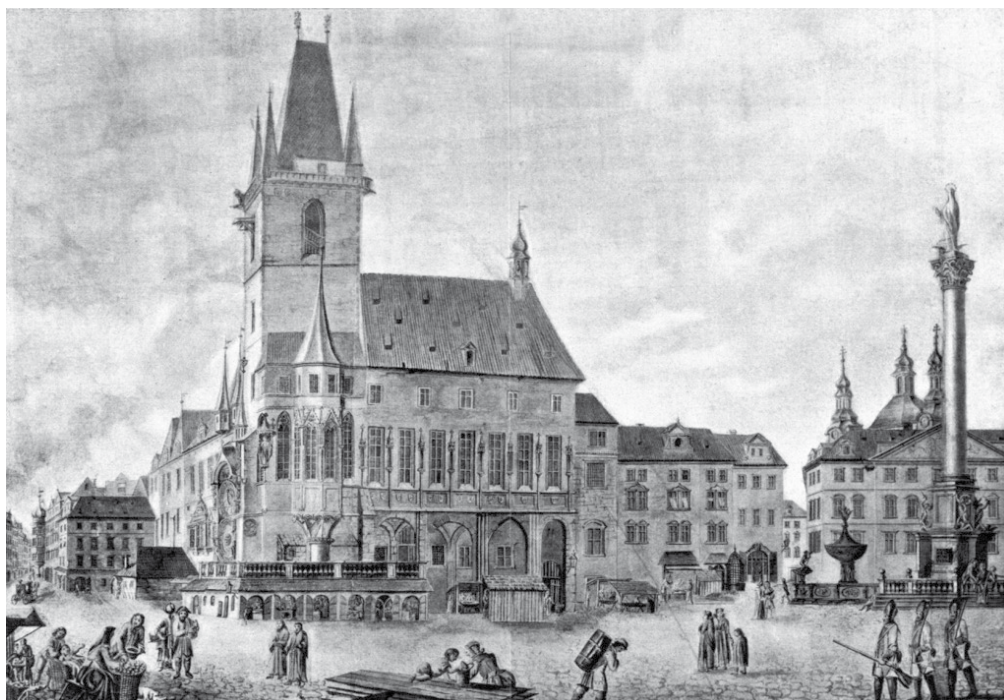
proměny radnice od 14.století po 19.století

Věžní kaple z hutí Petra Parléře ze 14. století

1740-okna východního křídla mají ještě lomený oblouk

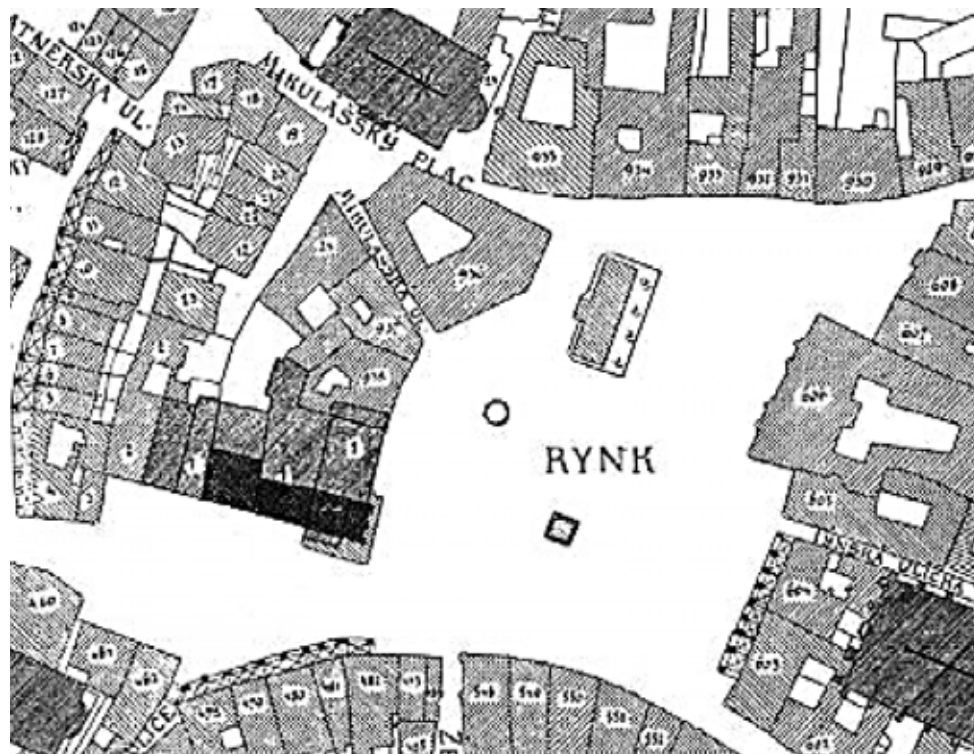

1780- okna gotického křídla dostala pravouhlý tvar

Podle Nobileho návrhu začala třípatrová stavba radnice, která byla na popud Společnosti přátel umění v Čechách zastavena. Podle nich stavba spíše připomínala kostel a vytýkali, že:

„...radnice nikdy nebyla jednotnou budovou, ale skupinou, na níž nelze prosazovat pravidla symetrie...“. Hlavní fasáda orientovaná do náměstí byla nakonec upravena podle návrhu Petra Sprengera, boční fasáda se zanechala v podobě Nobileho návrhu. Pražané však ani s touto jeho historizující, novogotickou podobou nebyli spokojeni, protože jim fasáda s atikovou balustrádou navozují dojem ploché střechy připomínala spíše italské renesanční paláce, které nemají s malebností praských středověkých domů nic společného. V této podobě však radnice zůsta-

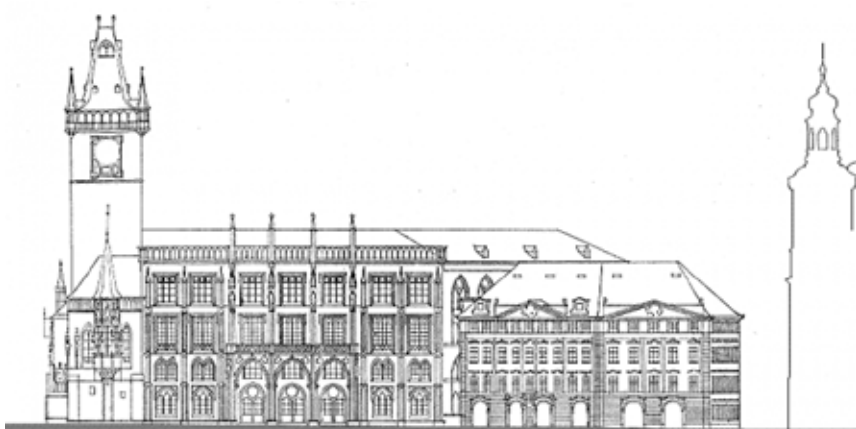
la od roku 1848 až do konce druhé světové války. V květnové revoluci 1945 byla budova poškozena a krátce na to zbořena. Od té doby nahrazuje prostor radnice prázdné místo se stromy, které rozhodně nespĺňuje požadavky na kompoziční uzavřenost a celistvost náměstí. Bylo vypísáno hodně soutěží na dostavbu radnice, nikdo se zatím nedokázal shodnout na tom, jak by mělo být náměstí dokončeno.

situace před přestavbou východního křída

1820 - křídlo bylo necitlivě přepatrováno během josefínských přestaveb

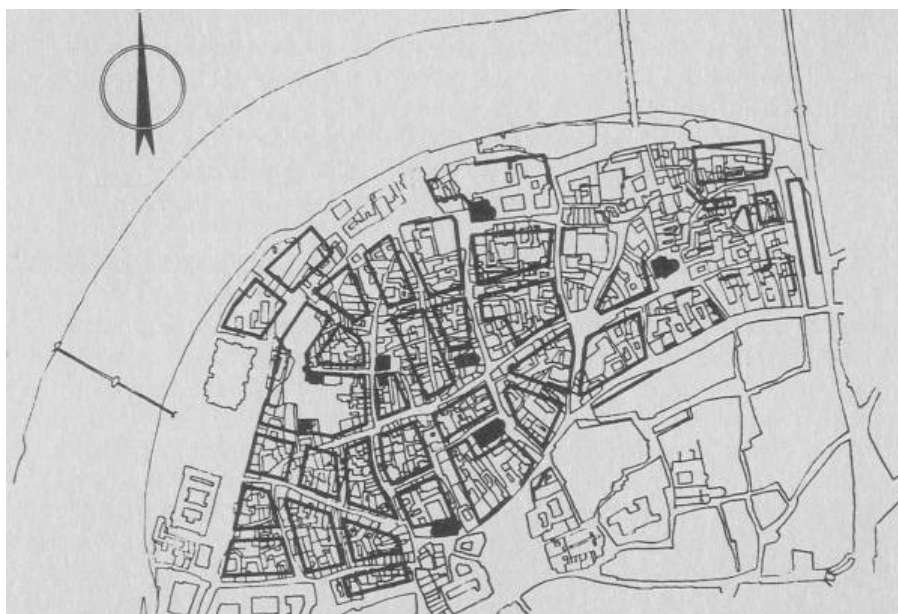
1866-dostavěné východní křídlo podle návrhu Petra Nobile

PROMĚNY NÁMĚSTÍ

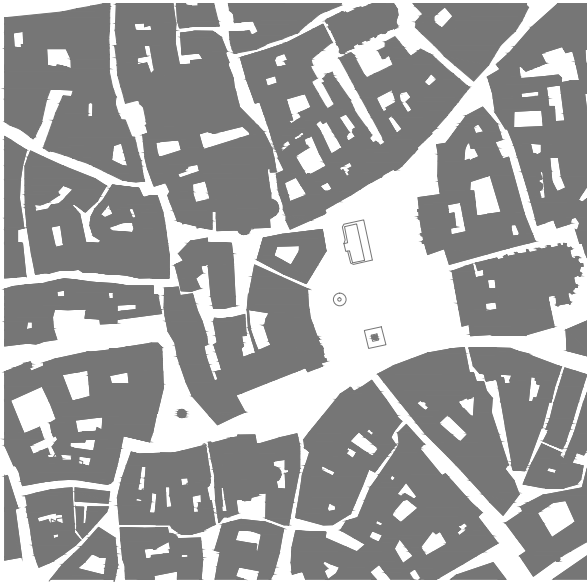
ASANACE JOSEFOVA

V roce 1870 byl vypracován první regulační plán pro Prahu. O deset let později byl schválen asanační zákon a roku 1893 byl vytyčen asanační obvod na území Josefova a přilehlých částí Starého města. Hlavní důvodem byly, podle tehdejšího mínění, neúnosné hygienické podmínky starého židovského ghetta. Zastánci argumentovali nefunkční kanalizací, přelidněností a závadností pitné vody. Základním cílem asanace bylo vybudování obchodní a reprezentativní čtvrti v sousedství Staroměstského náměstí po vzoru pařížských bulvárů. Byly přijaty vyvlastňovací zákony a bourání mohlo začít. Na přelomu století byla „proražena“ směrem do náměstí dnešní Pařížská ulice o šířce 24m, která měla tvořit součást

hlavní třídy vedoucí od Národního muzea přes Václavského náměstí, Staroměstské náměstí až po Letnou. Plán se však naštěstí neuskutečnil přes odpor místních obyvatel. Jako součást asanační úpravy židovského města byl v roce 1903 zbourán Krennův dům. Tím se náměstí otevřelo širokému bulváru a byl odkryt kostel sv. Mikuláše. Panují všeobecné názory, že tím byly narušeny urbanistické vazby staré Prahy a prostorové vjemy do té doby uzavřeného náměstí. Dodnes se liší názory na důležitost postavení Krennova domu v kompozici náměstí. Navrácení hmoty Krennova domu zpět na náměstí je někým vnímán jako jediné řešení pro uzavření náměstí a Pařížské, jiní zase vnímají uzavření bulváru jako zpátečnické řešení, které neodpovídá požadavkům současnosti.

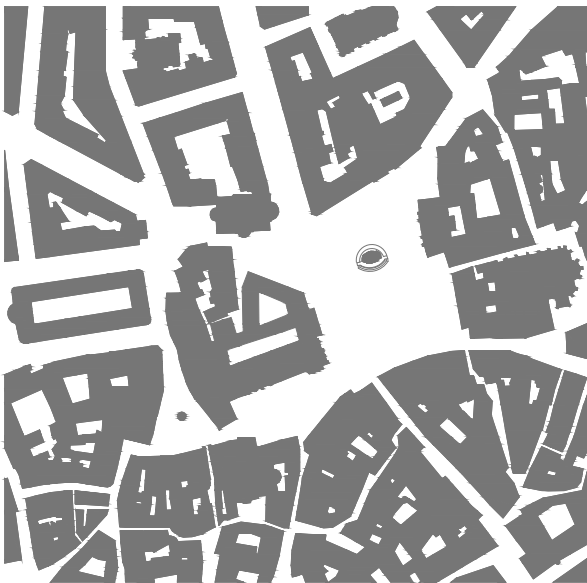
1893 - plán asanace

1848

1848 - 1901

1901 - 1945

1946 - ?

stav před asanací s Krennovým domem

1909 - po asanaci, zbourán Krennův dům

KRENNŮV DŮM

Z půdorysu stavu před asanací je patrný obrovský rozsah Nobilého křídla, i problém Krennova domu, který podlehl asanaci v roce 1909. Klínový prostor, který po jeho odstranění vznikl byl pak po roce 1948 rozšířen o stržené severní křídlo. V novém plánu, kdy severní

křídlo by mělo být úměrné k radniční věži, bude třeba pamatovat na to, aby byl opět zcelen severozápadní roh náměstí a zastřešen pohled na kostel sv. Mikuláše z náměstí, aniž by došlo k opětovnému uzavření Pařížské třídy.

MARIÁNSKÝ SLOUP

Dalším důležitým kompozičním prvkem na náměstí byl Mariánský sloup, umístěný vhodně na pomyslnou křižovatku města. Jeho výška dosahovala téměř šesnácti metrů. Tvořil na náměstí

monument, který tam kraloval a ke kterému se upínala kompozice celého náměstí. Sloup byl vztyčen jako projev díky panně Marii za úspěšnou obranu pražského souměstí před švédskými vojsky v roce 1649.

Mariánský sloup

1918 - sboření sloupu

HUSŮV PAMÁTNÍK

V roce 1915 byl na náměstí odhalen památník mistra Jana Husa. Vyvolal mnoho rozporuplných emocí mezi umělci i architekty. O tři roky později, po vzniku samostatného Československa, byl Mariánský sloup stržen rozvášněným davem, který v něm spatřoval symbol svrženého habsburského režimu. Tím utrpělo náměstí další ztrátu hodnotného elementu,

1915-1918 sloup a Husův památník

jež dotvářel vyjímčnost prostoru. Věčná škoda, která způsobila, že se Husův památník ocitl najednou v situaci, pro kterou nebyl komponován, osamocený a nevyvážený. Sám jeho autor, Ladislav Šaloun, vehementně protestoval proti zboření sloupu a tvrdil, že to poškodilo jeho dílo. Ne všichni však souhlasili se správností umístění památníku na zvolené místo.

Husův památník - současná situace

KROCIÁNOVA KAŠNA

Další zmizelou památkou, která dotvářela náměstí, je Krocínova kašna. Jejím iniciačním motivem byl zdroj vody, nejdříve potok, potom studny různých kategorií až po kašnu. Kašny jsou na většině ná-

městí častým motivem. Ve srovnání s jinými významnými náměstími v Evropě, vodní prvek je nesmírně pozitivní složkou každého veřejného prostoru.

Krocínova kašna

SOUTĚŽE

V průběhu 20. století bylo vypsáno několik architektonických soutěží na přestavbu a dostavbu Staroměstské radnice. Neogotická dostavbou k nebyla nikdy pozitivně hodnocena také z důvodů, že šlo o projekt vídeňských architektů Nobileho a Sprengera. Už na konci století byla zřejmá všeobecná ztráta souvislosti s historickým pražským kontextem. Proto se první soutěže konaly, i když radnice byla v kompletní podobě. Tehdy byla ještě podmínka zachování křídla s možností změny průčelí. To se však nakonec ukázalo jako nesmyslné a od požadavku se upustilo. V období do konce druhé světové války, kdy byla budova kompletně zničena, byly vypsány celkem čtyři soutěže. Žádná ale nezískala svého vítěze, spíše jen řadu oceněných. Zúčastnilo se jich spousta renomovaných architektů, včetně Gočára, Janáka.

V soutěžích se téměř vždy sešel pestrý mix prací, jak od uznávaných architektů, tak od jejich méně známých současníků. Přehlídka to vždy byla zajímavá. Od umírněných návrhů, přes gi-

gantické naddimenzované projekty. Některé respektovali gotickou a neogotickou původní podobu, jiní se pokoušeli původní historickou architekturu konfrontovat s moderní dostavbou. V soutěži se tak objevily snad všechny myslitelné architektonické styly, některé stavby svou odvážnou koncepcí předjímalily budoucí formy architektury. Ze stovek projektů formujících se téměř po jedno století nakonec nebyl žádný realizován.

Mezi ty nejexperimentálnější návrhy patří bezesporu návrh Josefa Gočára, který se nesnažil ustoupit dominantě radniční věže či Michalského kostela, ba naopak vytvořil mezi nimi dominantu novou. Otázkou ovšem zůstává, jestli by tento návrh nepůsobil stejně, i kdyby byl umístěný kdekoliv.

Po válce, kdy bylo sbořeno Nobileho křídlo, se přemýšlelo nad úpravou celého náměstí. Budovatelská nálada poválečné doby se odrazila i ve výsledku soutěže. Ve snaze vyrovnat se s urbanistickým problémem asanace Josefova, sahaly některé návrhy až do Pařížské

ulice a ještě dál. Někteří dokonce uvažovali o sboření západní strany náměstí a jeho nahrazení jednotvárným rozsáhlým projektem sloužícím ke shromažďování. Tim by byla naprosto potlačena rozmanitost pražského Starého města.

Opačný přístup předvedl F. Kašička a M. Pavlík s návrhem na obnovení parléřovské radnice. Označovali jej za vědeckou rekonstrukci. Projekt byl odsouzen, protože neodpovídal požadavku na doplnění radnice dílem současného výrazu. I když existuje spousta podrobných dokladů o tehdejší podobě radnice, jeho znovuoobnovení by vpustilo do náměstí prvek falešného výrazu. Takové řešení by narušilo mnohvrstevnost pražského Starého města, na kterém je dobře patrný vývoj lidských potřeb během několika staletí.

Nejinvenčnějším projektem v soutěži z 80. let by mohl být označen návrh Emila Přikryla. Ten vložil do náměstí naprosto nový prvek, který se nijak nesnaží přizpůsobit původnímu půdorysu. Stavba není spojená s starou částí radnice.

Oválná forma doplňuje konkávní tvar náměstí, zároveň směřuje do Pařížské ulice a zabraňuje tak nechtěnému pohledu na kostel sv. Mikuláše. Vytváří mezi kostelem a radnicí tolik požadované komorní náměstí, kvůli detailnějšímu výhledu na barokní fasádu Diezenhofova kostela. Bohužel tehdy porota vyhodnotila návrh jako nezajímavý.

I přes velký počet nápadů, které se objevily v soutěžích, si Praha nedokázala vybrat svého vítěze a tak stále zůstává po radnici na náměstí díra. Vzhledem k vyjimečnosti staré Prahy se ještě nikdo nedokázal shodnout na jediném řešení, historici by chtěli chránit gotický výraz radnice, architekti by rádi nechali prostor pro nové formy, urbanisty stále trápí asanace z 19. století a obyvatelé města už pomalu ani netuší, že v místě kdysi stával dům. Pražané si už bohužel na tuto formu zvykli a bude těžké je přesvědčovat o tom, že místo stromů a parku, je důležité náměstí uzavřít plnohodnotnou stavbou. Čím déle bude tento stav přetrvávat, tím hůře se bude hledat řešení.

SOUTĚŽ 1909

Po předešlých dvou soutěžích, které byly pojaté spíše ve smyslu neogotického přetvoření Nobileho křídla, a které si nenašli svého vítěze, byla soutěž v roce 1909 přehlídkou zajímavých, revolučních návrhů od renomovaných architektů té doby. Vítězný návrh nebyl nikdy realizován.

Gočár

SOUTĚŽ 1938

V období mezi válkami byl kladen větší důraz na ochranu památek a proto nebylo připuštěno cokoli bourat. V podmínkách bylo stanoveno, že hmota novostavby by měla odpovídat původní barokní situaci před sv. Mikulášem, tedy znovunavrácení formy Krennova domu a vytvoření nádvoří s ohledem na jižní část. Tato soutěž nepřinesla žádné lepší výsledky a skončila tak bez vítěze. Druhé místo získal Bohumír Kozák.

Janák

Kozák

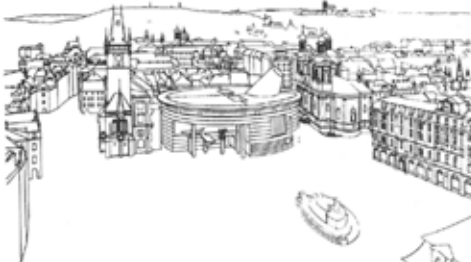
SOUTĚŽ 1946

Po požáru Nobileho křídla při Pražském povstání bylo rozhodnuto, že se nebude obnovovat torzo novogotické budovi. Byla vyhlášena nová soutěž, která měla za cíl vytvořit novostavbu radnice, vyřešit západní stranu náměstí a v souladu s tím i celou severní stranu až k domu u Pavlání tak, aby nová část náměstí tvořila celek s její historickou částí.

A. Engel

J. Šusta
L. Vraník
M. Hejný

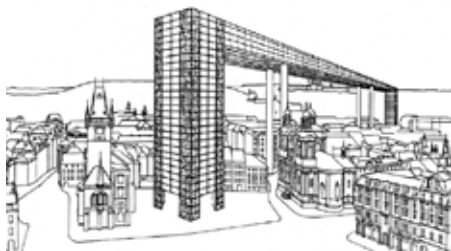
Emil
Přikryl

M. Pavlík
Fr. Kašička

M. Knižák

SOUTĚŽ 1967

V podmínkách bylo stanoveno uzavření průhledu k chrámu sv. mikuláše, určení hlavního vstupu z východní strany. Bylo doporučeno vertikální čelnění křídla. Soutěž měla svého vítěze. Byly jimi architekti Ladislav Vrátník a Jaroslav Šusta se svým návrhem. Porota se s ním sice zcela neztotožnila, ale širokou veřejností byl přijat velmi kladně. Po srpnové invazi v roce 1968 došlo k pozastavení stavby, které se postupně protáhlo natrvalo.

SOUTĚŽ 1987

Dvacet let od poslední soutěže, která skončila bez výsledku, byla vyhlášena soutěž nová. Ta měla jako podmínku respektovat význam dominanty radniční věže a obnovit komorní předprostor před kostelem sv. Mikuláše. Byla vyhlášena anketa pro veřejnost. Podmínky nebyly nijak přísné, dávaly autorům celkem volnou ruku. Objevili se vedle sebe návrhy různých stylů, novátorské formy Emila Přikryla, brutalismus Karla Pragera, historismus Františka Kašičky či Knižákův konceptuální návrh.

K. Prager

SOUČASNÁ SITUACE

Dnešní smutná situace okolo Staroměstského náměstí se táhne už déle než sto let. Praha skoro zázračně nebyla poznamenána válkou, ale Staroměstské náměstí i bez toho utrpělo dost. Stalo se obětí lidského jednání, jež rychle škodí a pomalu napravuje. Vše začalo asanací Josefova, kdy byla probourána Pařížská třída. Jako lavina s sebou vzala i Krennův dům, který stál na místě před sv. Mikulášem. Náhle se odkryl pohled na boční stranu barokního kostela sv. Mikuláše, který pro takovou situaci nebyl komponován. Z nepochopitelného důvodu byla také stržena věžička domu na nároží, asi aby nekontrastovala s odhaleným kostelem. Tento dramatický zásah narušil kompaktní formu náměstí. Prostor začal vytékat pryč a uzavřenost, která je pro kvalitní náměstí velmi důležitá, byla nenávratně pryč. Místo působí chaotickým dojmem, nemá hranice, kterých by se dalo chytit. Náměstí ztrácí na důstojnosti. Prostředí je nepříjemné, zcela anonymní, nemá jasnou funkci v historické zástavbě. Z atmosféry místa není cítit žádná historie,

vše se rozplyne v chaosu. Podívaná na Staroměstském orloji každé právě poledne přitáhne davy turistů. Projít kolem nich je témeř nemožné, kvůli záplavě venkovních restaurací, které drze vstupují do veřejného prostoru. Centrum města přestává být pro občany přitažlivé.

Rakouský urbanista Camillo Sitte byl přesvědčen, že město je především prostorem pro život člověka, a proto například náměstí není volný či dopravní prostor, ale především a hlavně prostranství určené k veřejnému životu. Přitom upozorňuje na potřebu vhodných proporcí, správného umístění dominant apod. Náměstí má mít jasný společensky významný střed a vedle toho klidné, prosvětlené, ale nepřilíš široké ulice. Z Pařížské vane do náměstí průvan. Ostatní ulice vedoucí z náměstí jsou nenápané, takže neruší dojem celistvosti náměstí. Vše je dokonale kompozičně vyrovnané až na prázdnotu, která zbyla po radnici. Je naprosto zřejmé, že náměstí chybí záda a že prostor uniká pryč. Je důležité vrátit náměstí úctu a důstojnost.

KONTEXT MÍSTA

Prostor náměstí má různé měřítka a střídají se zde různé hmoty a kompozice ze všech možných časových období, od gotiky až téměř po současnost. Náměstí má rostlý charakter, to znamená, že se zde jednotlivé slohy na sebe vrstvily. Vrstvení se však zastavilo někdy v období tolik oblíbených pseudoslohů, tedy někdy začátkem 20. století, kdy byla probourána Pařížská ulice a tím pádem pozměněna kompozice náměstí. Od té doby, kdy Pražské povstání dopomohlo k tomu, aby vyhořela tolik diskutovaná a neoblíbená Nobileho radnice, se v srdci města nic nepostavilo.

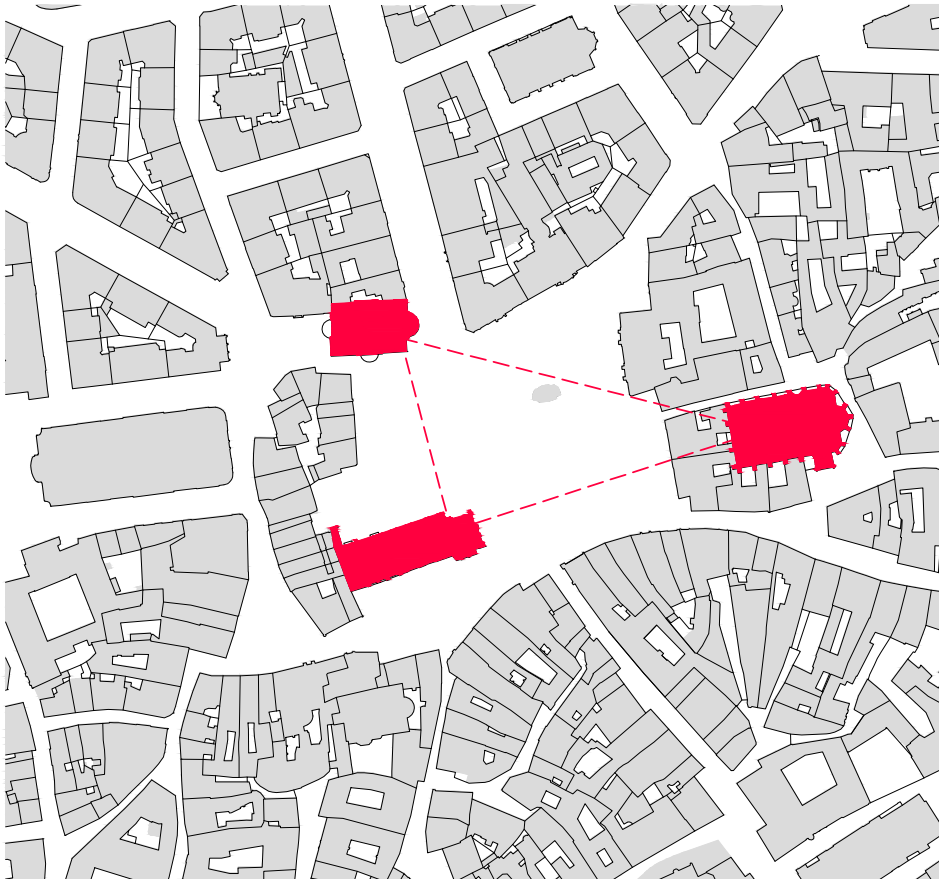
Domy, které ohraničují prostor náměstí jsou orientované převážně štítovou stěnou. Měřítka je drobné, většina domů je široká plus minus 10 m. Uličky, které vedou mezi nimi nejsou o moc širší, kromě Pařížské, ta má šířku 24 m. Prostranství krásně vymezuje trojúhelník tři významných dominant, které se pyšně tyčí nad náměstím. Jsou to věže Týnského chrámu, věže kostela sv. Mikuláše a rad-

niční věž. Strana, na které vyniká Týnský chrám je téměř bezchybná, kompozičně celistvá. Bohužel, opačná strana náměstí je neúplná, mezi dvěma dominantami se prostor jeví jako propast. Každá z těchto dominant je z jiného časového období, naproti sobě stojí gotická radniční věž a barokní kostel.

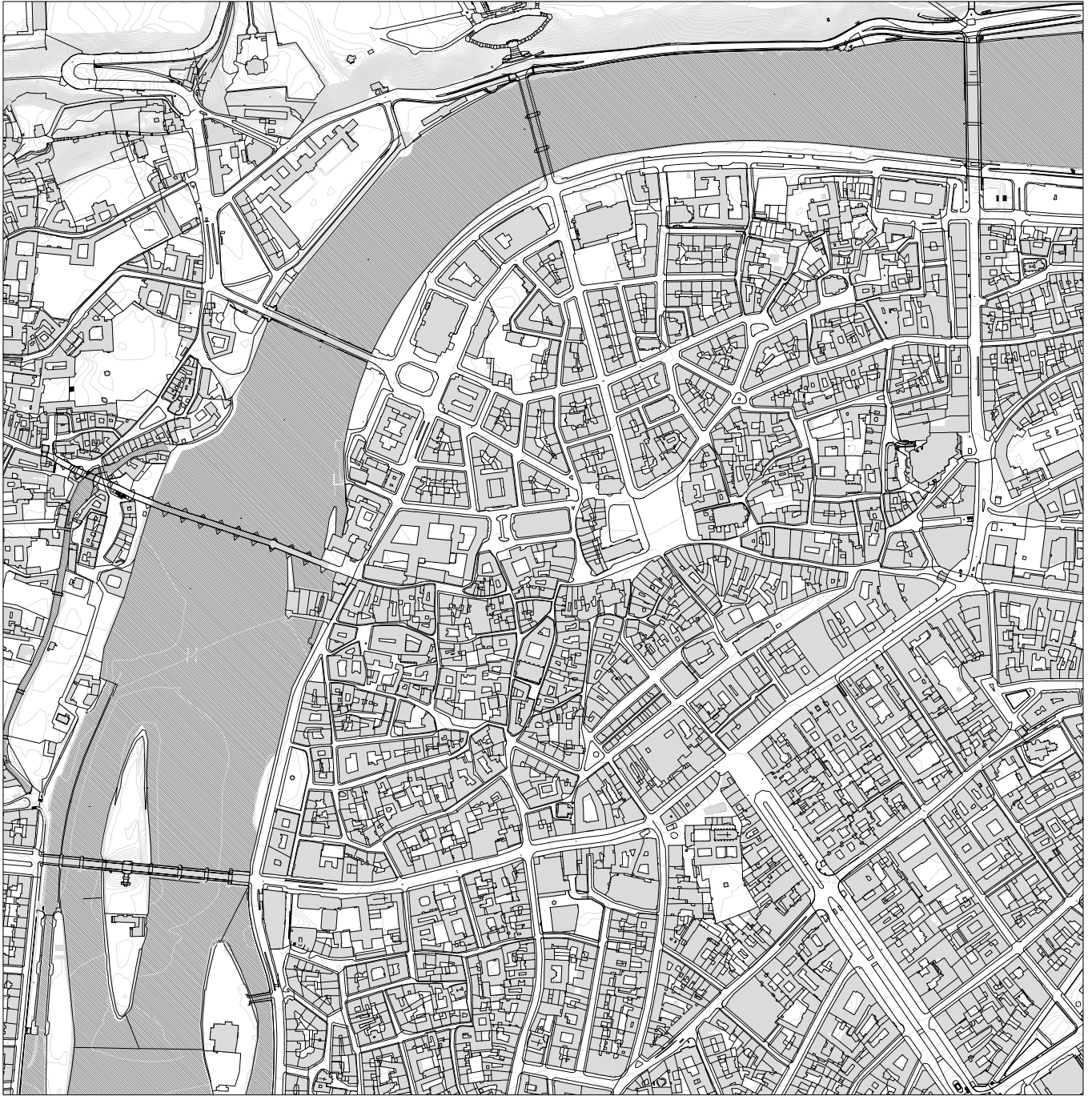
Na tomto řešeném místě se dříve nacházeli dvě hmoty. Jedna tvořila středověký blok menších domů, podobně jako je to na jižní straně náměstí. Druhou hmotu tvořil Krennův dům. Obě dvě měly základ už v 11. století. Mezi nimi vedla úzká cesta, která tam byla vždy už od prvního formování náměstí ve středověku, směřovala od náměstí k Vltavě a byla důležitou spojnicí. Obě tyto hmoty tvořily záda náměstí a kompozičně jej vyplňovaly. Situaci navíc docela umocňuje široká Pařížská ulice, která měřítkově do okolní zástavby neseďí.

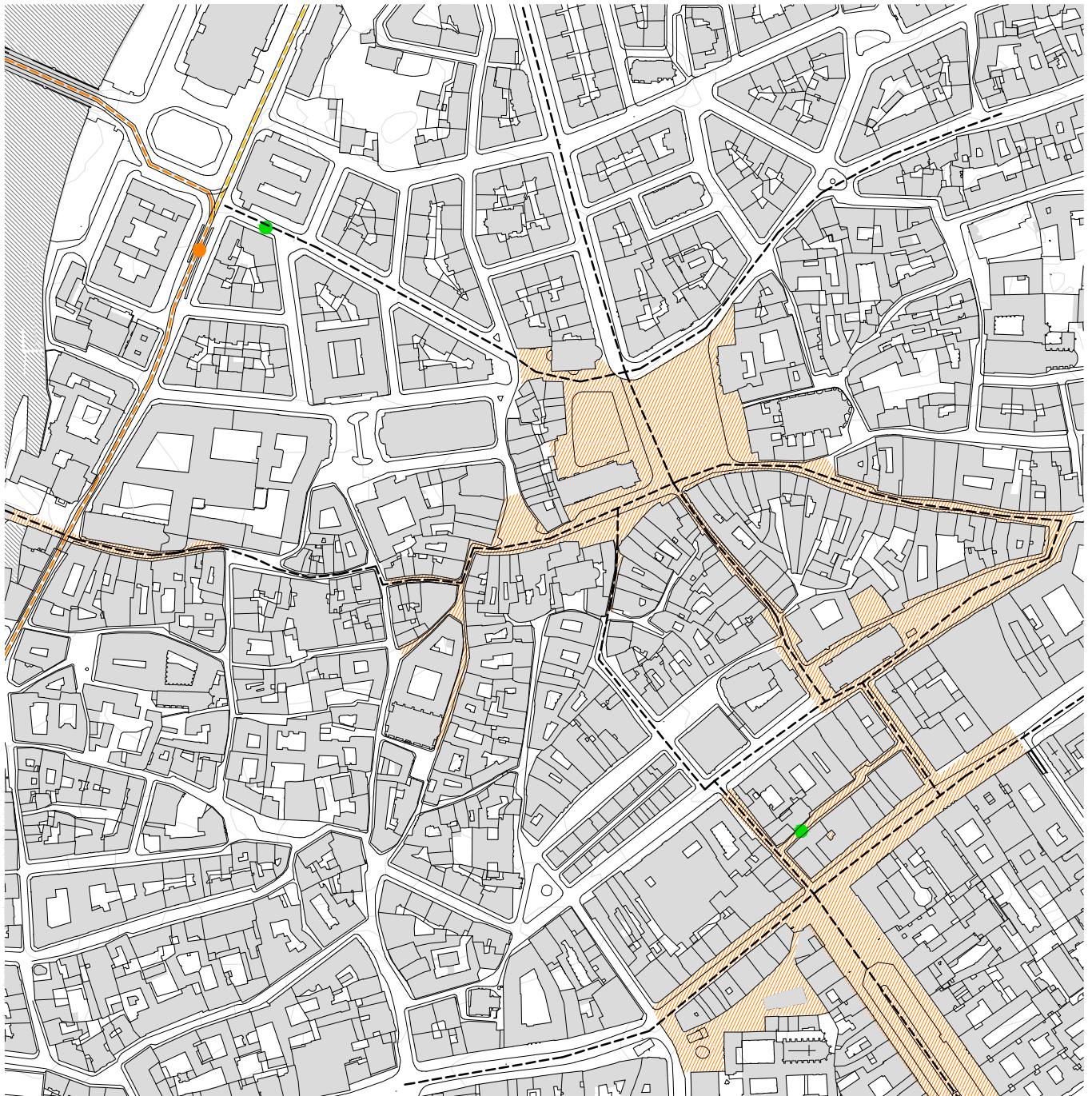
ortofotomapa

dominanty

SITUACE
1:10 000

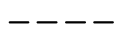

DOPRAVNÍ SITUACE

1:5000

pěší zóna

významné pěší trasy

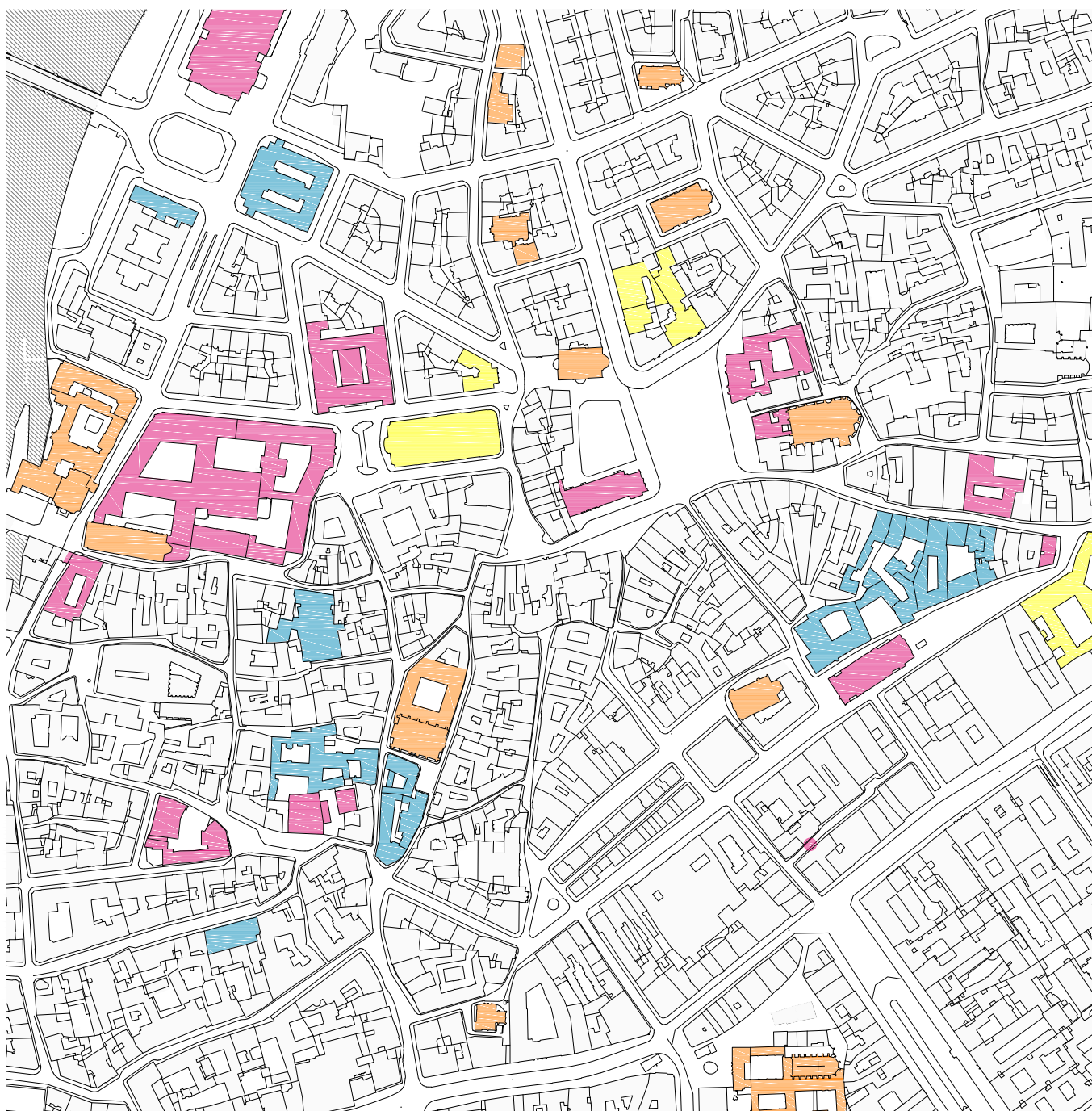
tramvajové trasy

tramvajové zastávky

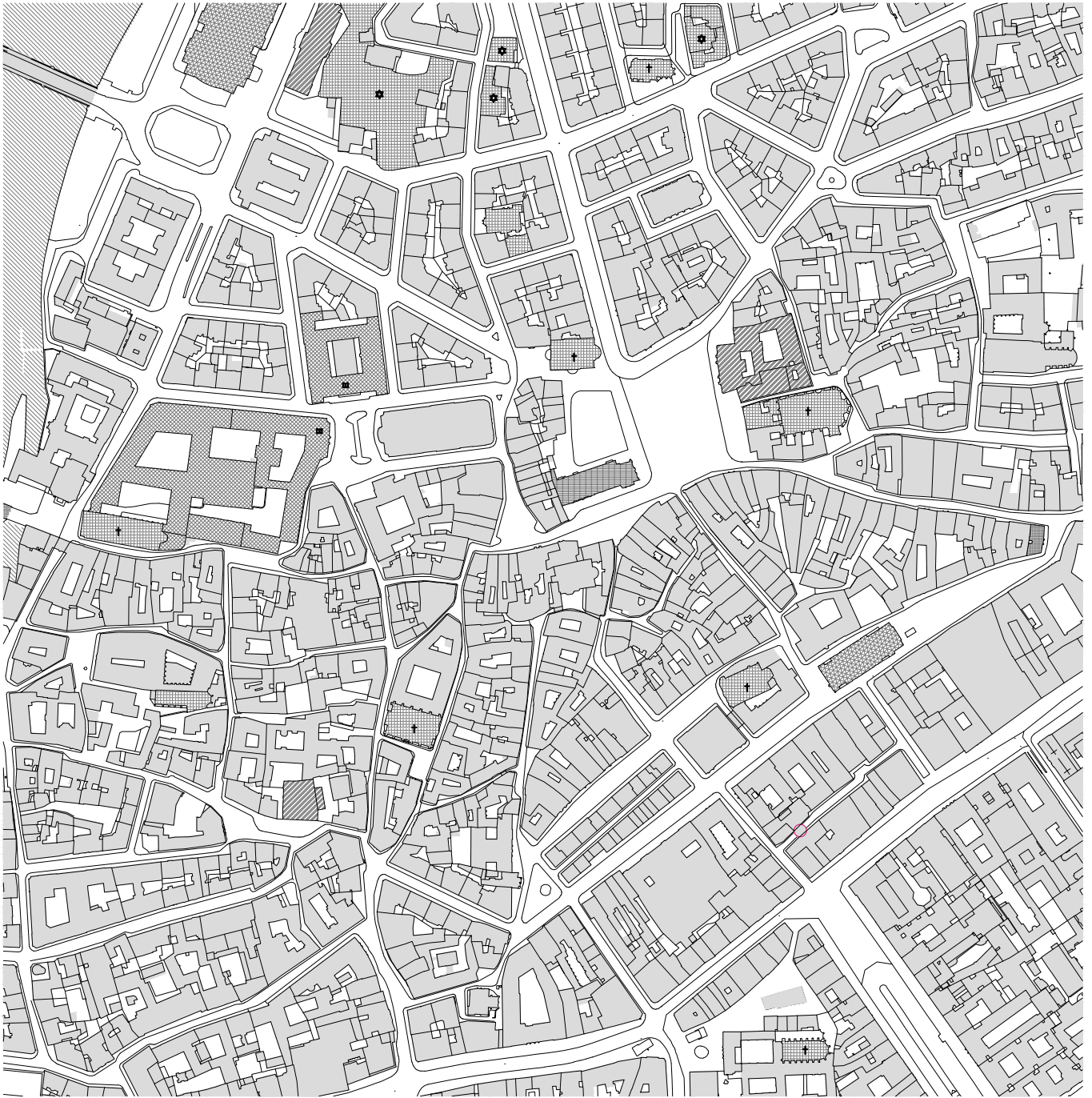
stanice metra

FUNKČNÍ VYUŽITÍ

1:5000

- vysokoškolské instituce
- státní / městská správa
- církevní stavby
- kulturní stavby

VÝZNAMNÉ BUDOVOVY

1:5000

knihovny

církevní stavby

muzea / galerie

divadelní / koncertní sály

městský polyfunkční objekt

2. NÁVRH

URBANISMUS

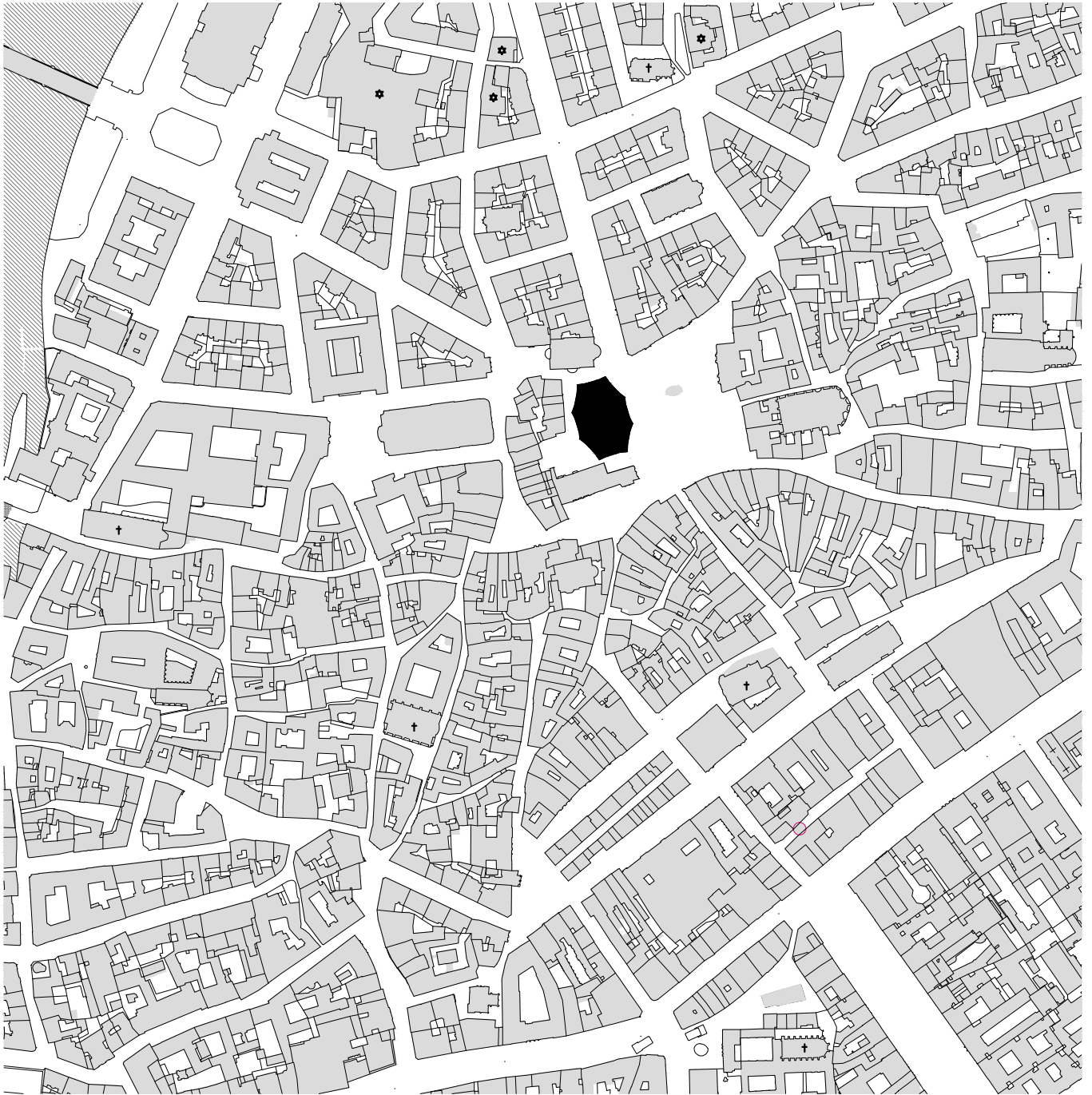
Staroměstské náměstí trpí už od doby, kdy se začalo s přestavbami a dostavbami radnice. Po narušení celistvosti, k čemuž přispěla asanace Josefova, je důležité zaměřit se na zformování náměstí. Návrh by měl přirozeně reagovat na změny, které proběhly a doplnit náměstí vhodným hmotovým návrhem.

Svůj návrh umisťuji na místo, kde původně stávala řada menších domů a Krennův dům. Nedrží se původní půdorysné stopy, vytvářím stopu novou. Tím reaguji na skutečnost, že historické události proměnily náměstí nenávratným způsobem.

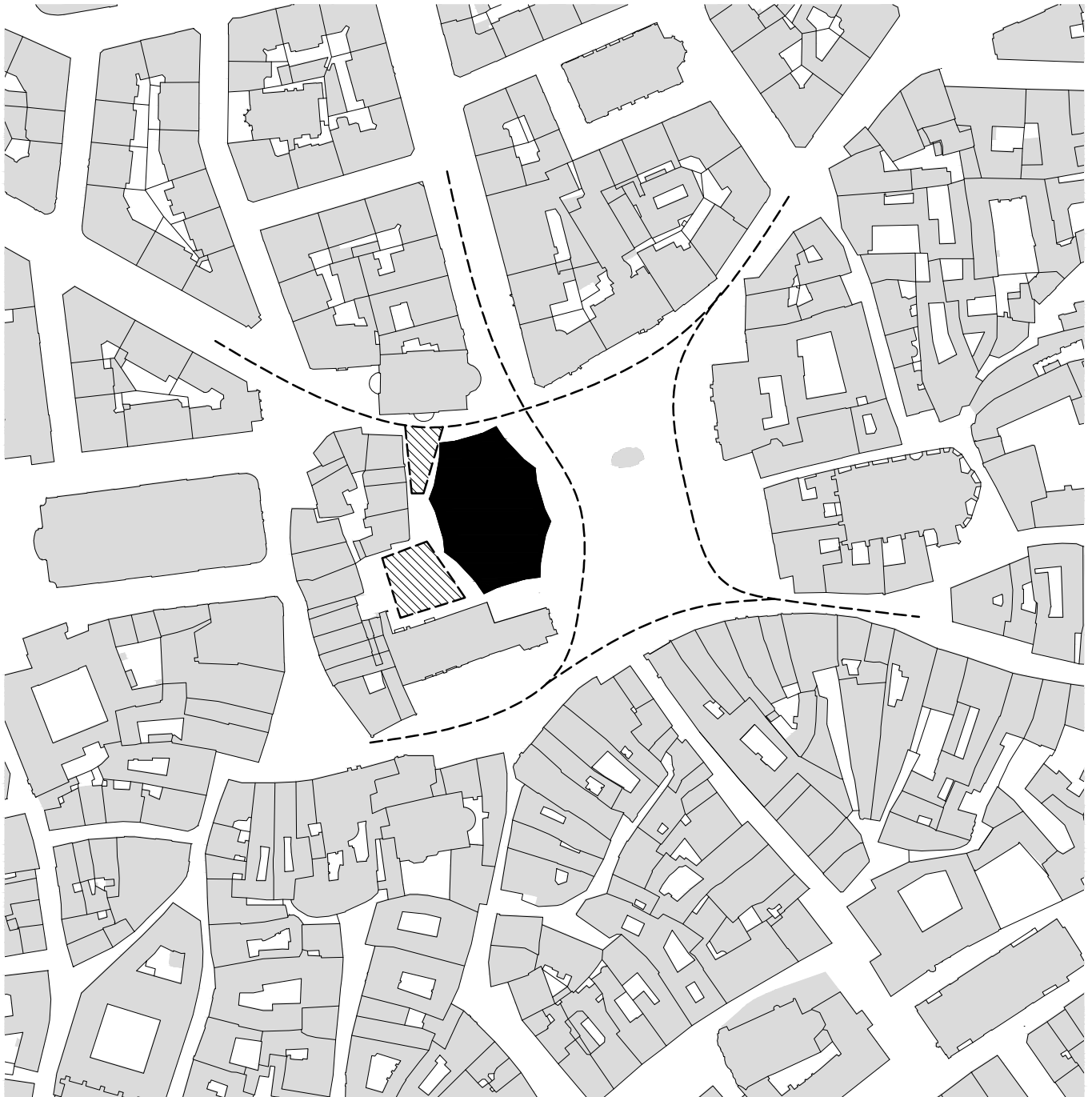
Základní charakteristika, ze které jsem vycházela, je nutnost zamezit úniku prostoru z náměstí Pařížskou třídou. Dalším důležitým prvkem je znovuobnovení komorní piazzety před barokním kostelem sv. Mikuláše a zaclonění průhledu na boční fasádu kostela ze Staroměstského náměstí. Základní pěší trasy a body zájmu vytváří v půdorysu náměstí jasnou konkávní stopu.

Z těchto základních vlastností jsem vycházela a dospěla jsem ke tvaru pravidelného dvojosého osmiúhelníku, díky kterému se mi podařilo dosáhnout uvedených požadavků. Tedy částečný vstup do Pařížské ulice, obnovení komorního náměstí před barokním kostelem a vznik nového s potenciálem dalšího kulturně společenského rozvoje. Tuto hmotu nepřipojuji ke Staroměstské radnici, ale nechávám mezi nimi úzkou uličku. Díky tomu stojí navrhovaný objekt na náměstí jako solitér čelem k husovu památníku a Týnksému chrámu.

Základní půdorysné rozměry okolních domů se pohybují okolo 20 m, z toho důvodu je i každá strana osmiúhelníku takto široká. Aby hmota nepůsobila naddimenzovaně vůči okolí, tak jsem se vytvořila dojem tří domů, tří věží, které se vztahují k okolním památkám.

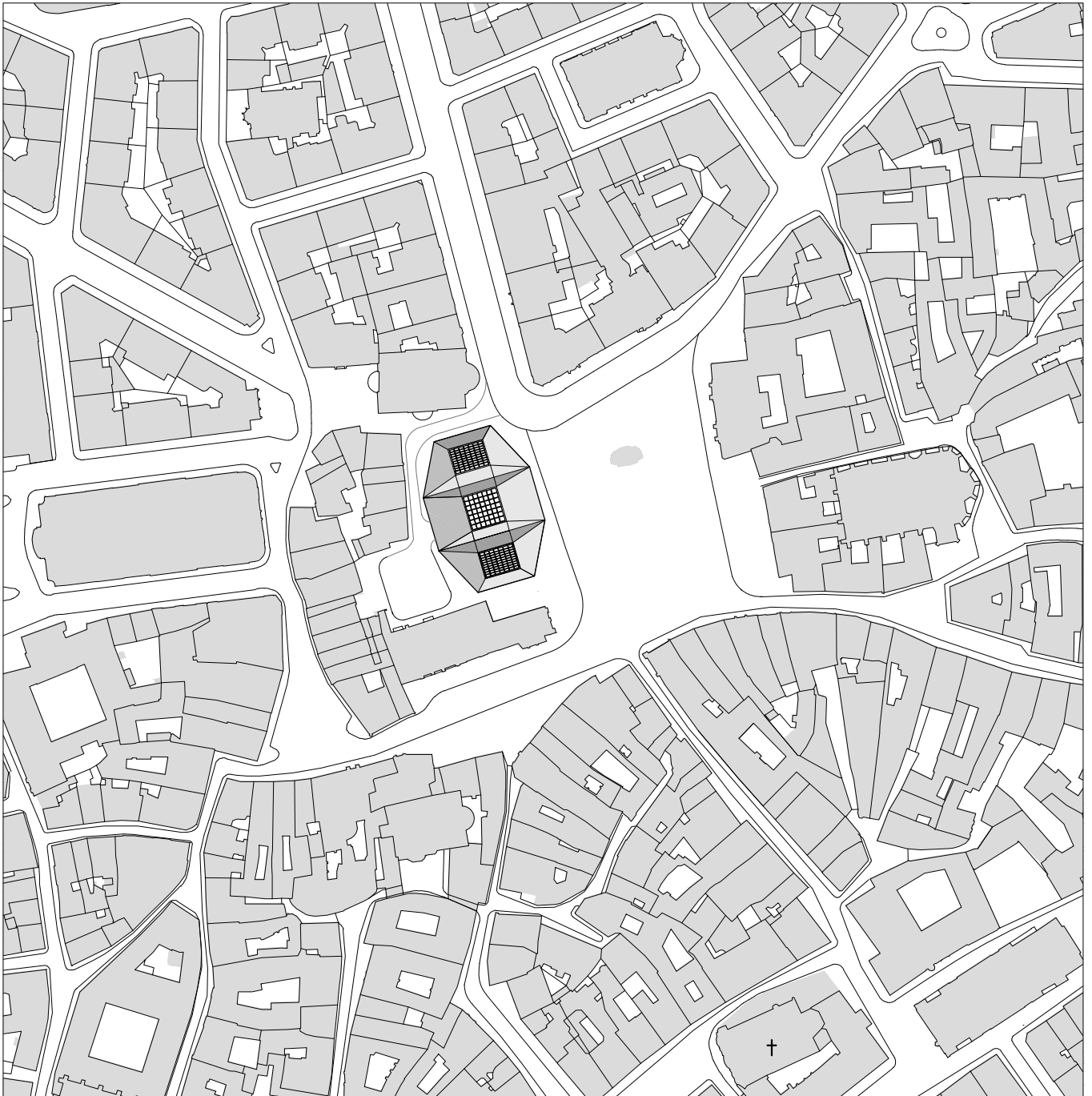
SCHWARTZPLAN 1:5000

KONCEPCE 1:2500

----- směr pohybu utvářející základní tvar navrhovaného objektu

 vznik nových komorních náměstí s požadovaným průhledem na kostel sv. Mikuláše

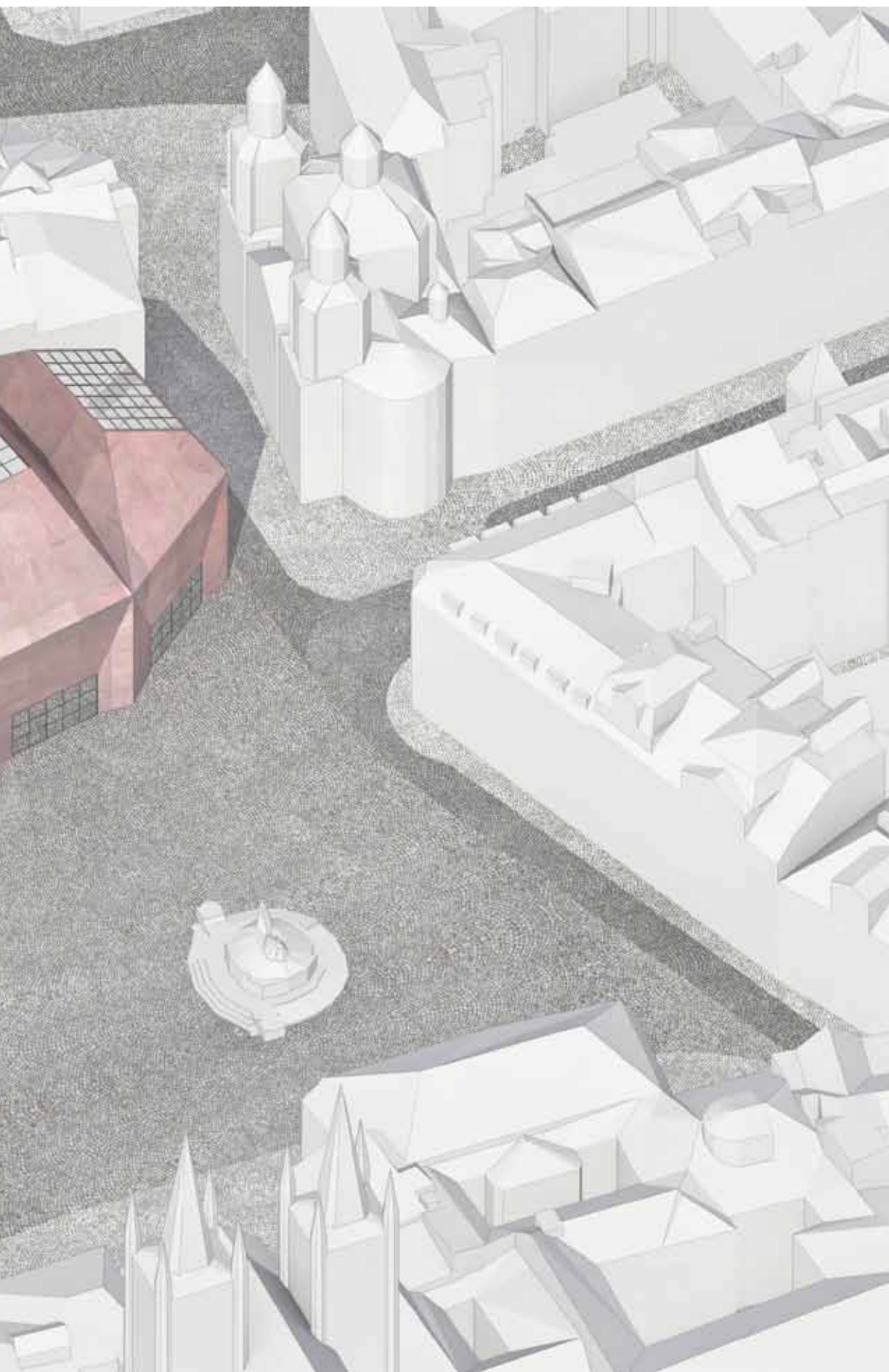

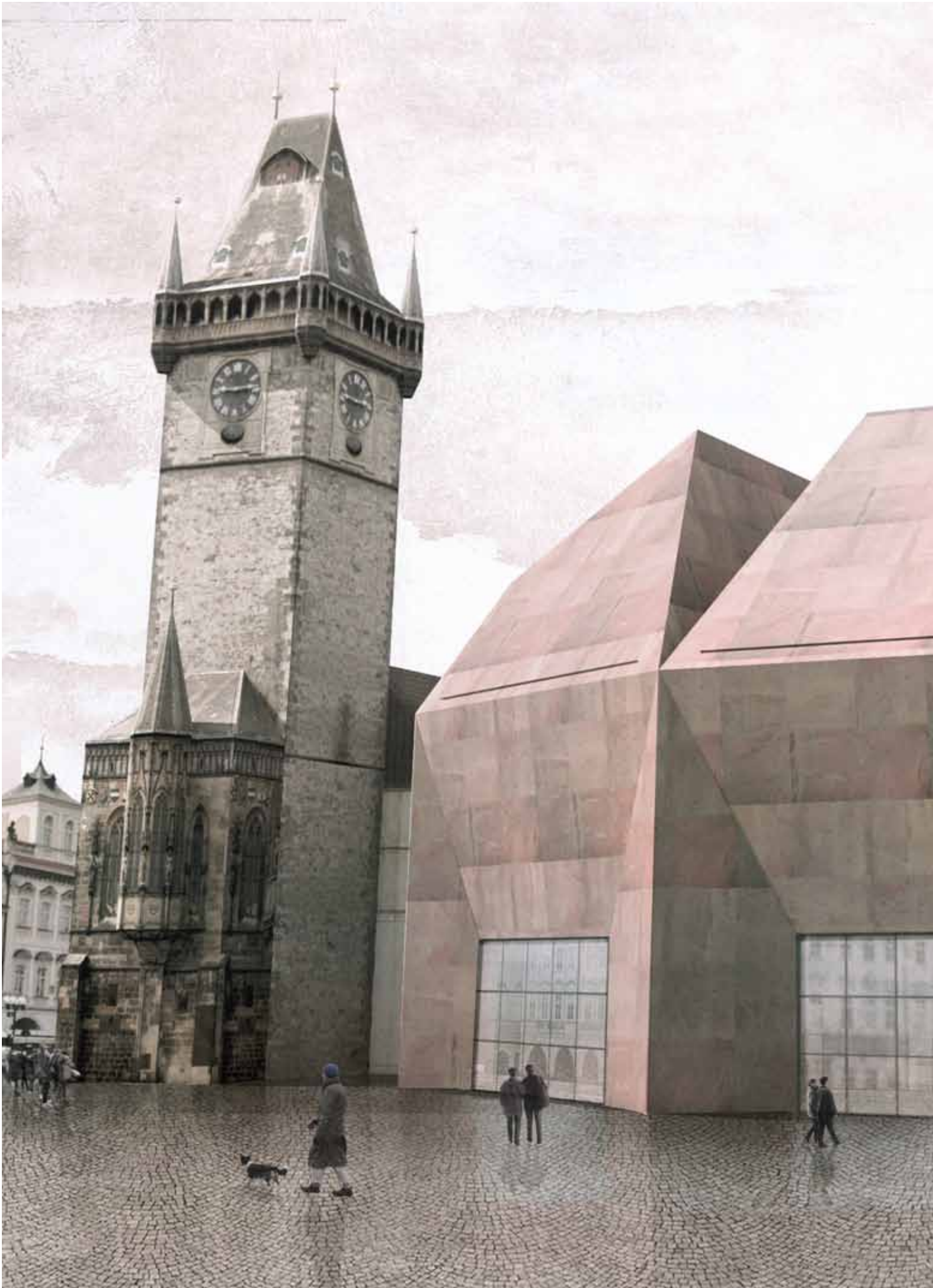
SITUACE 1:2500
tvar střechy

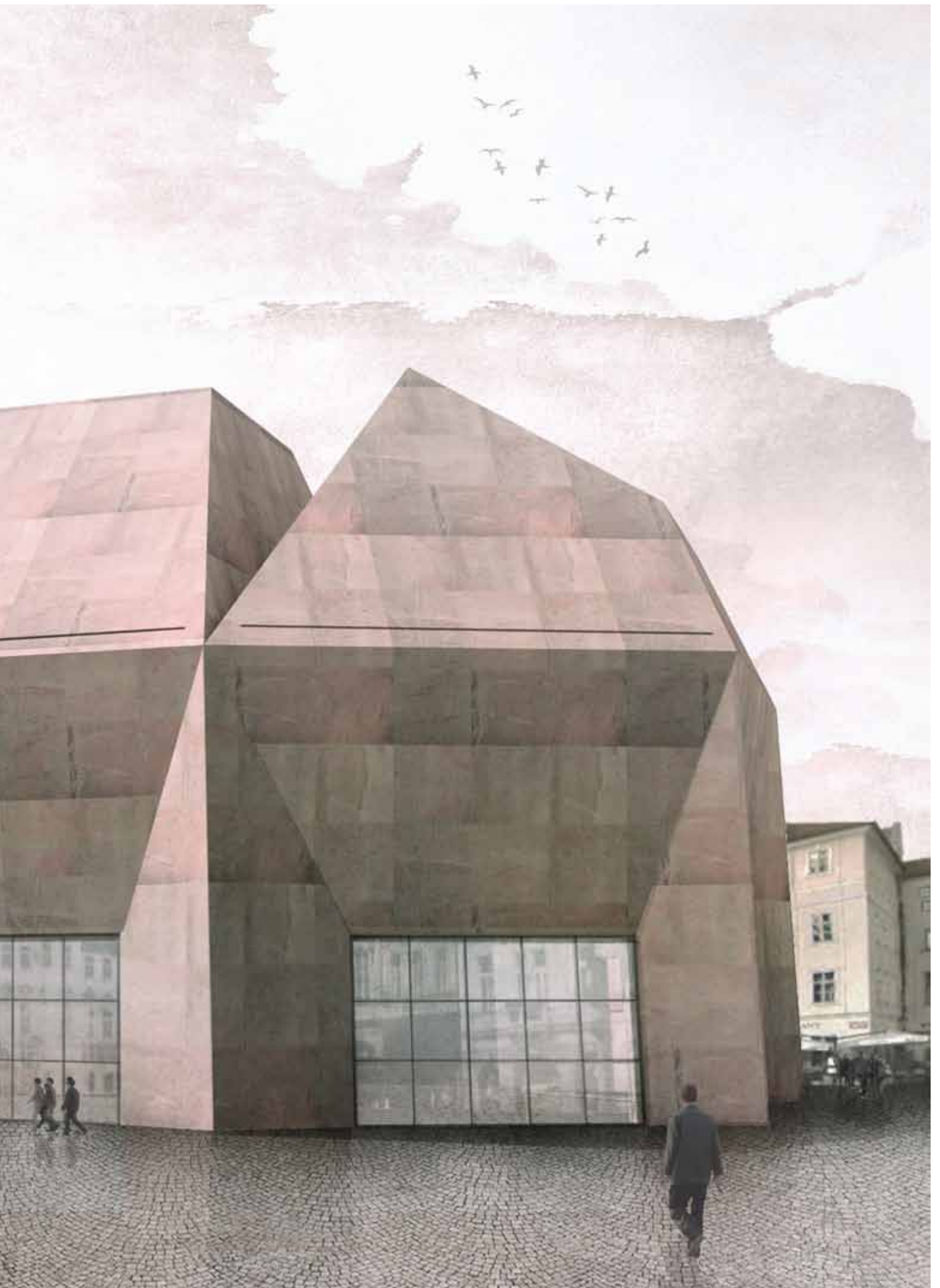

STAVEBNÍ PROGRAM

Dlouhodobé výstavy - 5180 m²

Krátkodobé výstavy - 1720 m²

Kavárna / Bar - 230 m²

Restaurace - 180 m²

Galerijní obchod - 160 m²

Knihovna - 160 m²

Přednáškový sál a učebna 200 m²

Multifunkční sál - 270 m²

Administrativní zázemí - 140 m²

Restaurátorský a paspartizační atelier 215 m²

Fotoateliér - 52 m²

Depozitáře - 770 m²

Technické zázemí galerie - 220 m²

Sklad mobiliáře - 60 m²

Nákladní výtah 3 x 4,5 m

Zastavěný prostor 2 500 m²

Program od ředitele NG:

Provozní nezbytností je možnost oddělené komunikace prostor pro prezentaci sbírky NG od výstavních sálů určených pro krátkodobé výstavy. Expozice nebudou sledovat pouze chronologické a geografické hledisko, jako dosud, mnohem více budou sledovat umělecko- a kulturněhistorické tématické okruhy. Nebudou koncipovány jako „stálé“ prezentace, ale budou se pravidelně v pětiletých turnusech měnit.

Výstavní prostory jsou navrženy tak, aby splňovali různé požadavky na výšku a osvětlení vystavovaných objektů, s různě vysokými stropy, s přirozeným horním osvětlením, s možností zatemnění či pouze s umělým světlem. Prostory pro krátkodobé výstavy jsou umístěny v přízemí se zvláštním vstupem. Gastroprovozy (kavárna, špičková restaurace, bar) jsou řešeny s možností oddělených nebo sloučených provozů. Nechybí knihovna, vzdělávací učebna a sál pro konání přednášek či konferencí s možností vstupu jak z kavárny, tak z galerie. Pro filmové či divadelní představení je navržen multifunkční sál akusticky oddělený od zbytku galerie. Zásobování restaurace galerie je umístěno v přízemí, s možností vjezdu do domu zadním vjezdem. Odtud je možno nákladním výtahem objekty dopravit buď rovnou do výstavních prostorů, nebo do suterénu, kde se nachází depozitáře. Administrativní zázemí a restaurátorská dílna jsou umístěny nad sebou v patře s přirozeným denním osvětlením a větráním.

ARCHITEKTURA

Jak jsem psala výše, základní tvar vychází z urbanistických požadavků. Základní myšlenkou návrhu byla snaha o vytvoření suverénního objektu, který bude zaujímat významný postoj na náměstí, snaha o současnou architekturu, která bude reagovat na slohovou různorodost okolí. Dům, který bude působit jako vzrostlý krystal.

Hmota je rozdělena na tři menší části. Každá část má svou vlastní věž, střechu, která se otevírá k okolním památkám a tím umožňuje neobyčejný výhled na okolní veže.

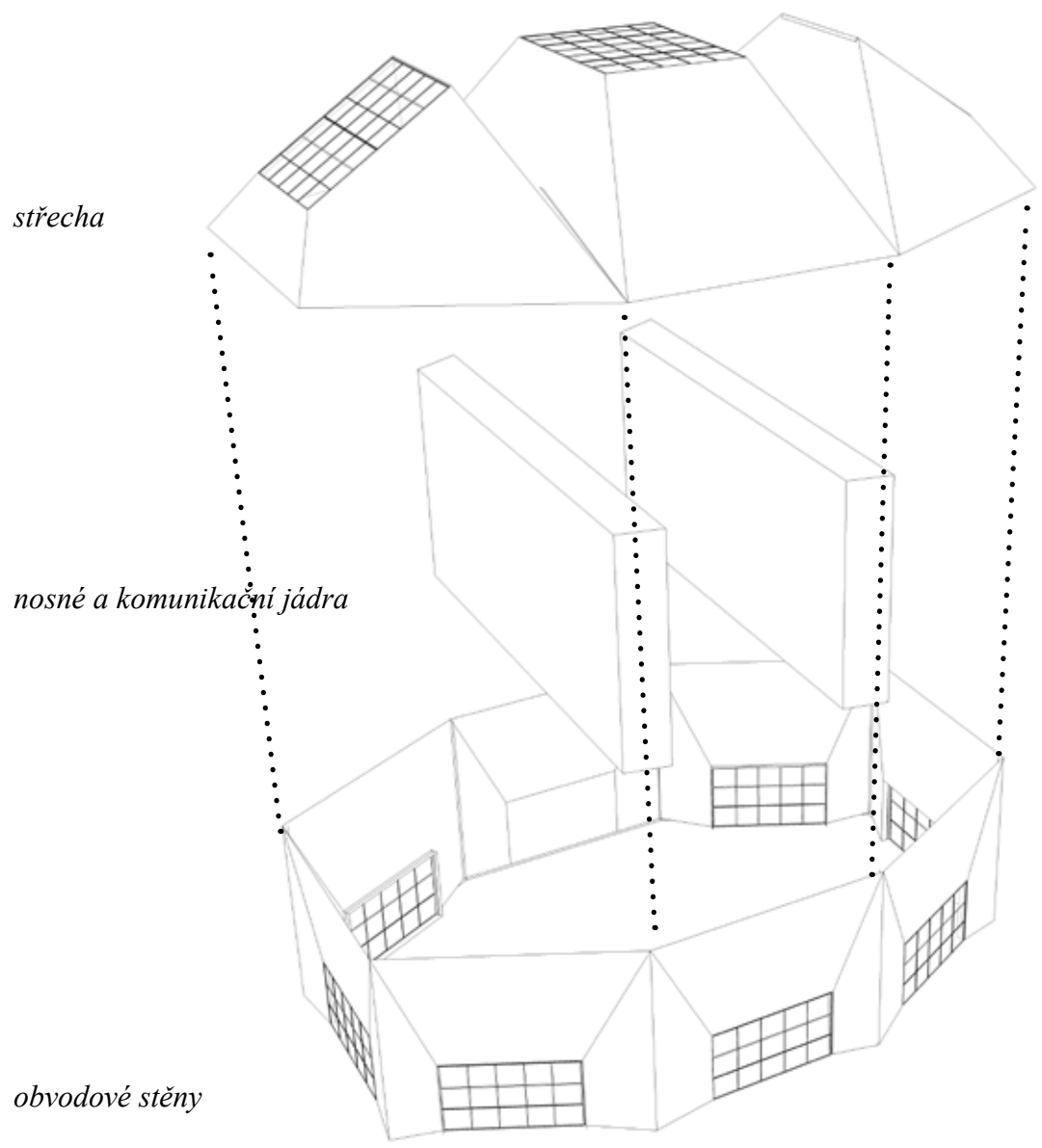
Dům se otevírá na všech osm stran, z každé strany je umožněn vstup do různých na sobě nezávislých provozů. Tyto vstupy jsou zapuštěny dovnitř hmoty a vytváří tak sloupy v ostrých úhlech, jako reminiscence na český kubismus.

Celý objekt je obalen v kamenní. Tím je slivenecký mramor, který se dřív hojně využíval v Praze pro venkovní sochy a kašny, např. Krocíánova kašna, jako fasádní obklady nebo jej můžeme vidět na mnoha místech jako načervenalou dlažbu.

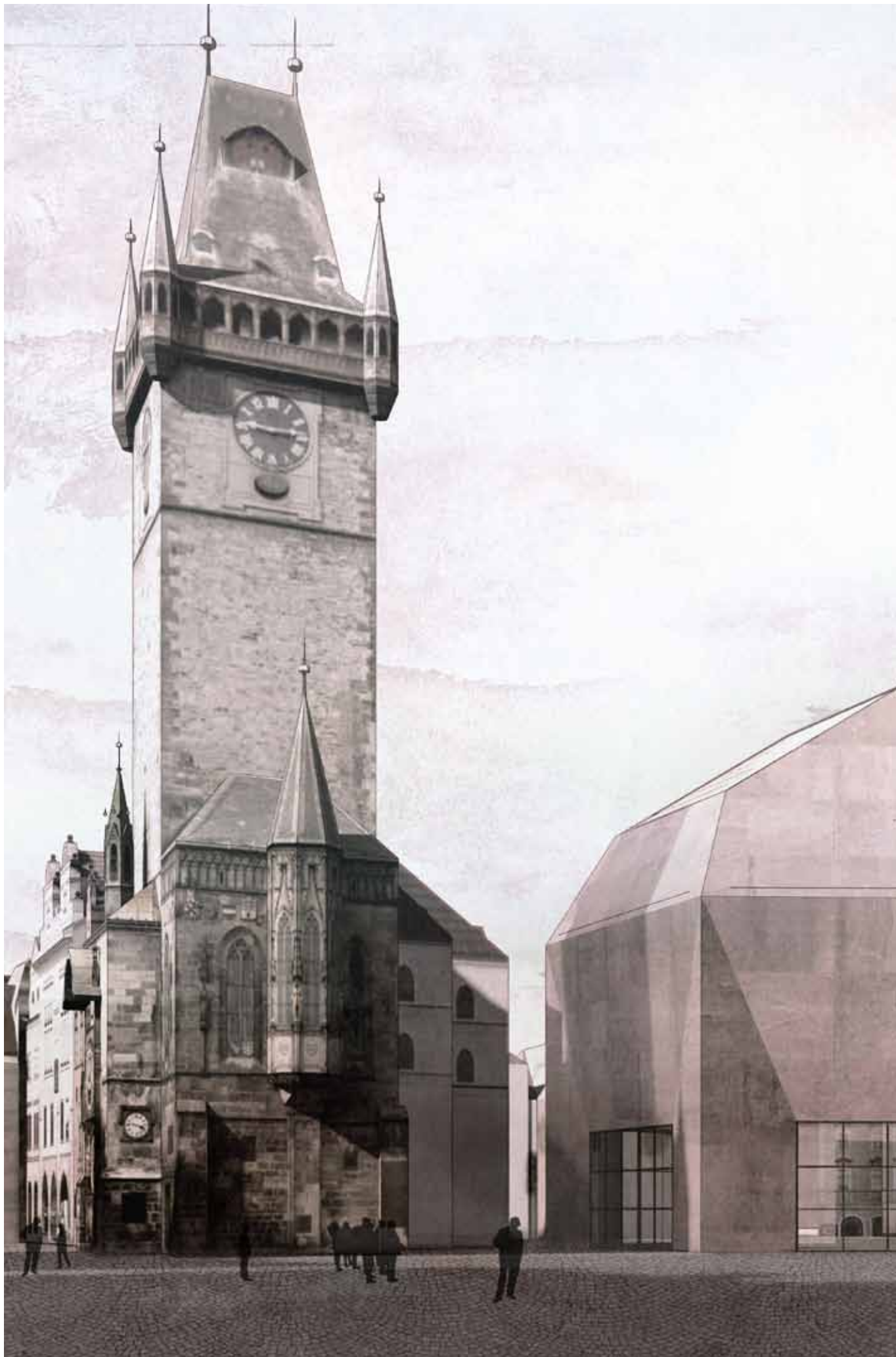
Vnitřní dispozice zachovávají koncept tří domů. Veškeré vertikální komunikace, požární schodiště, výtahy, instalační jádra a toalety jsou umístěny mezi nosné konstrukce jednotlivých střech. Výstavní prostory mají různou světlovou výšku (viz stavební program). V úplném středu objektu se vine hlavní kruhové schodiště, ze kterého je umožněn vstup do všech částí galerie. Výstavní prostory jsem ponechala volné, pro umožnění různého rozdělení příčkami pro dané výstavy a zachování co největší variability.

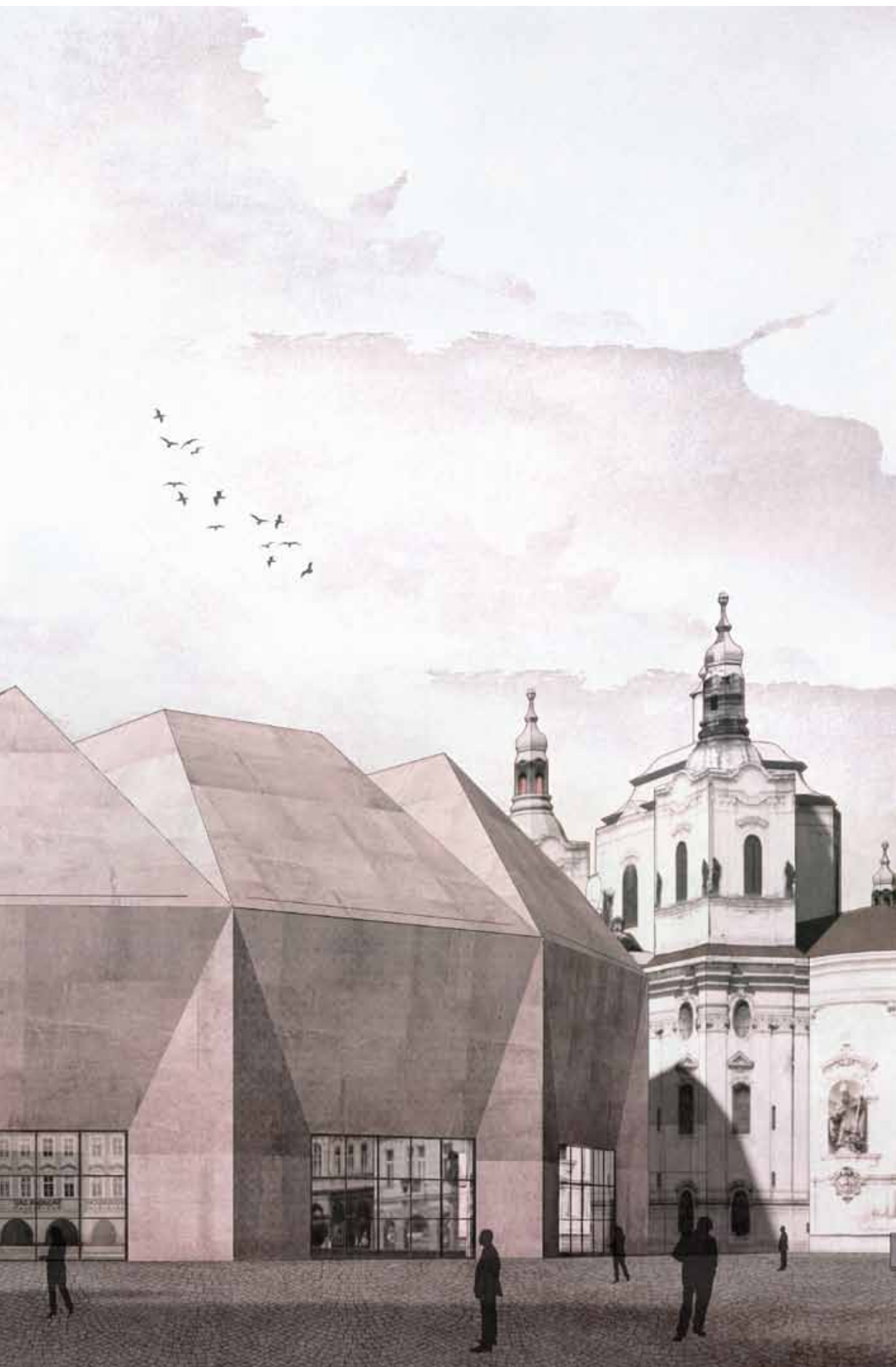
Tvar střechy je určen směrem výhledu na věž radnice a věž kostela sv. Mikuláše. Nepravidelné jehlany mají uřezanou špičku a naklání se k historickým památkám. Díky tomu vzniká pod střechou ojedinělý výstavní prostor. Odtud světlo proudí až do spodních pater.

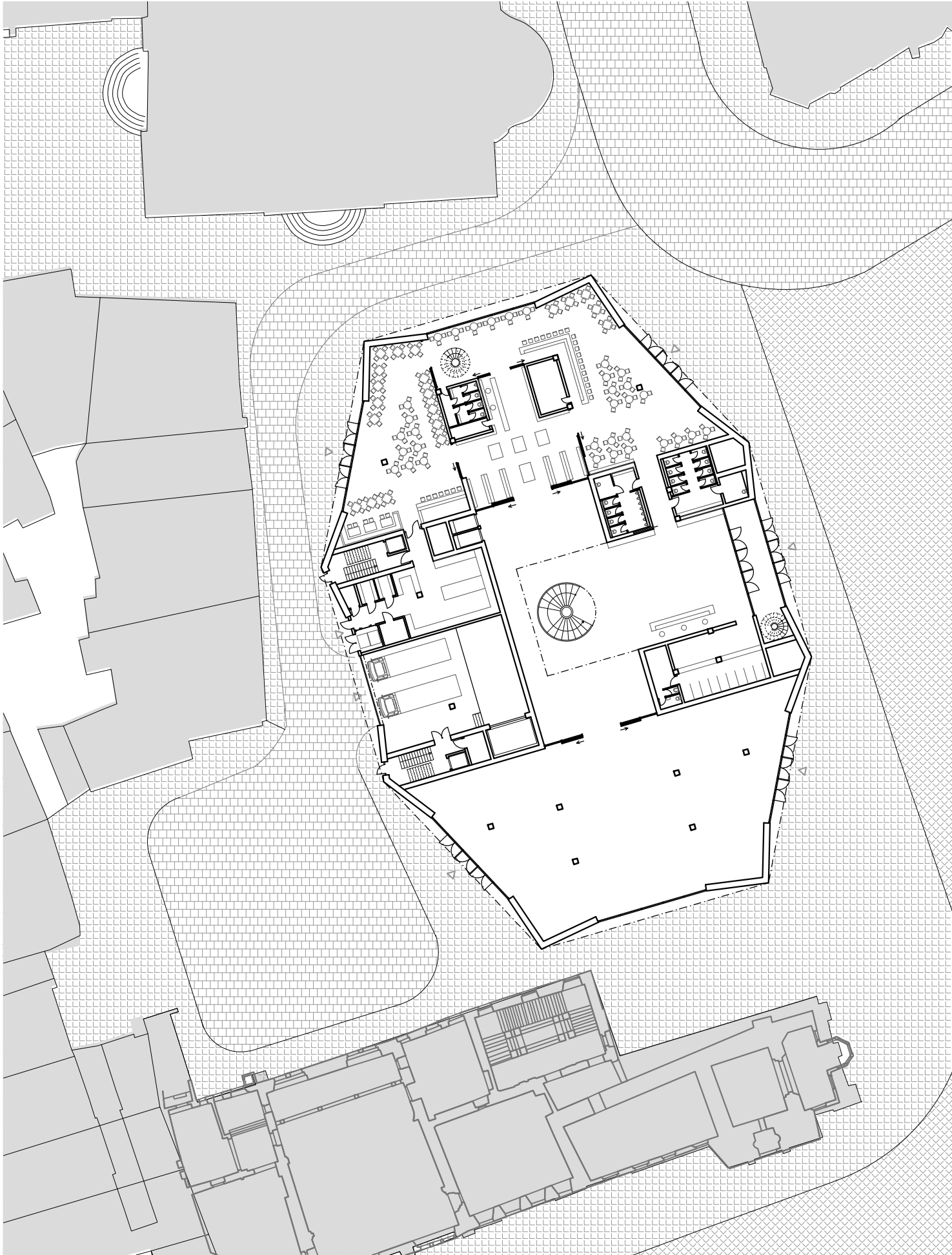

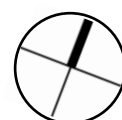

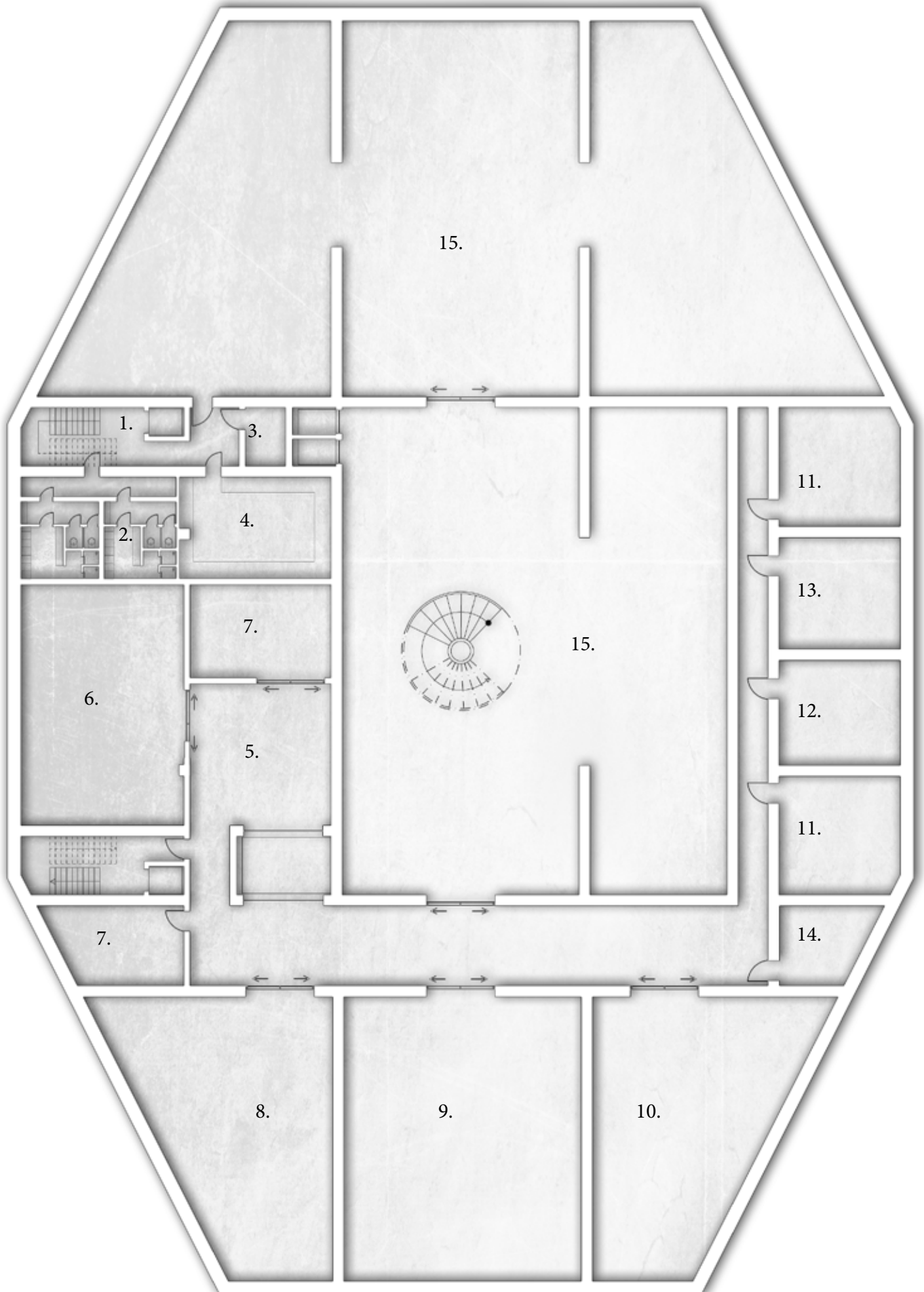

1. PP

1. vstup/zásobování
restaurace
2. šatna pro zaměstnance
restaurace
3. technická místnost
4. sklad restaurace
5. manipulační prostor
6. transportní depozitář
7. depozitář - mobiliář
8. depozitář - sochy
9. depozitář - obrazy
10. depozitář - papírové
sbírky
11. technická místnost -
vzduchotechnika
12. záložní zdroj
13. kotelna
14. serverovna
15. krátkodobé výstavy

1:250

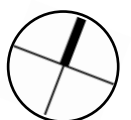

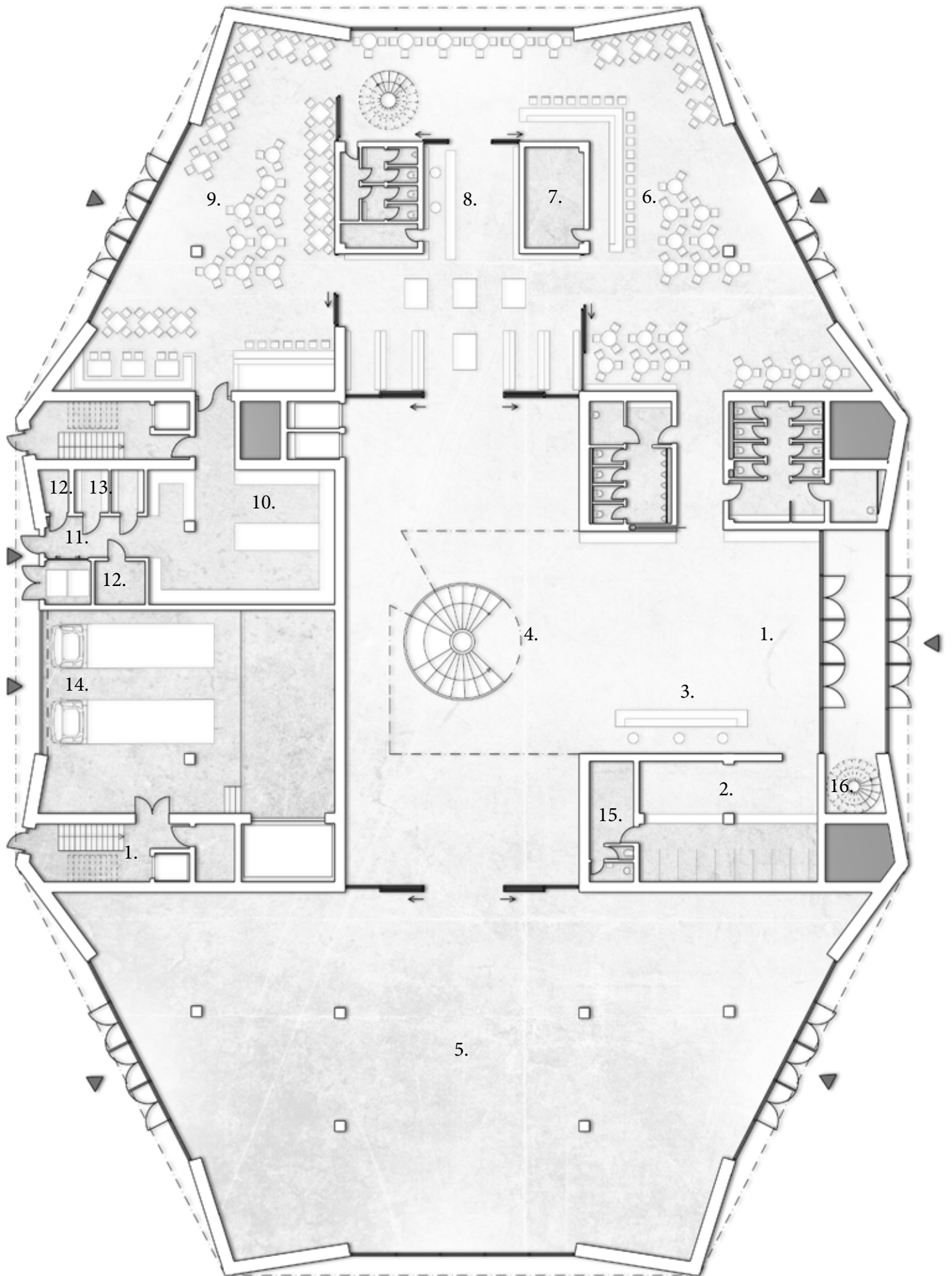

1. NP

1. vstup
2. šatna
3. pokladna
4. foyer
5. dočasné výstavy/
sochařská galerie
6. kavárna/bar
7. zázemí kavárny
8. knihkupectví
9. restaurace
10. kuchyně
11. zásobování restaurace
12. sklady
13. mrazírny/ chladírny
14. zásobování galerie
15. vstup pro zaměstnance
16. zázemí šatny
17. vstup do knihovny

1:250

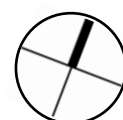

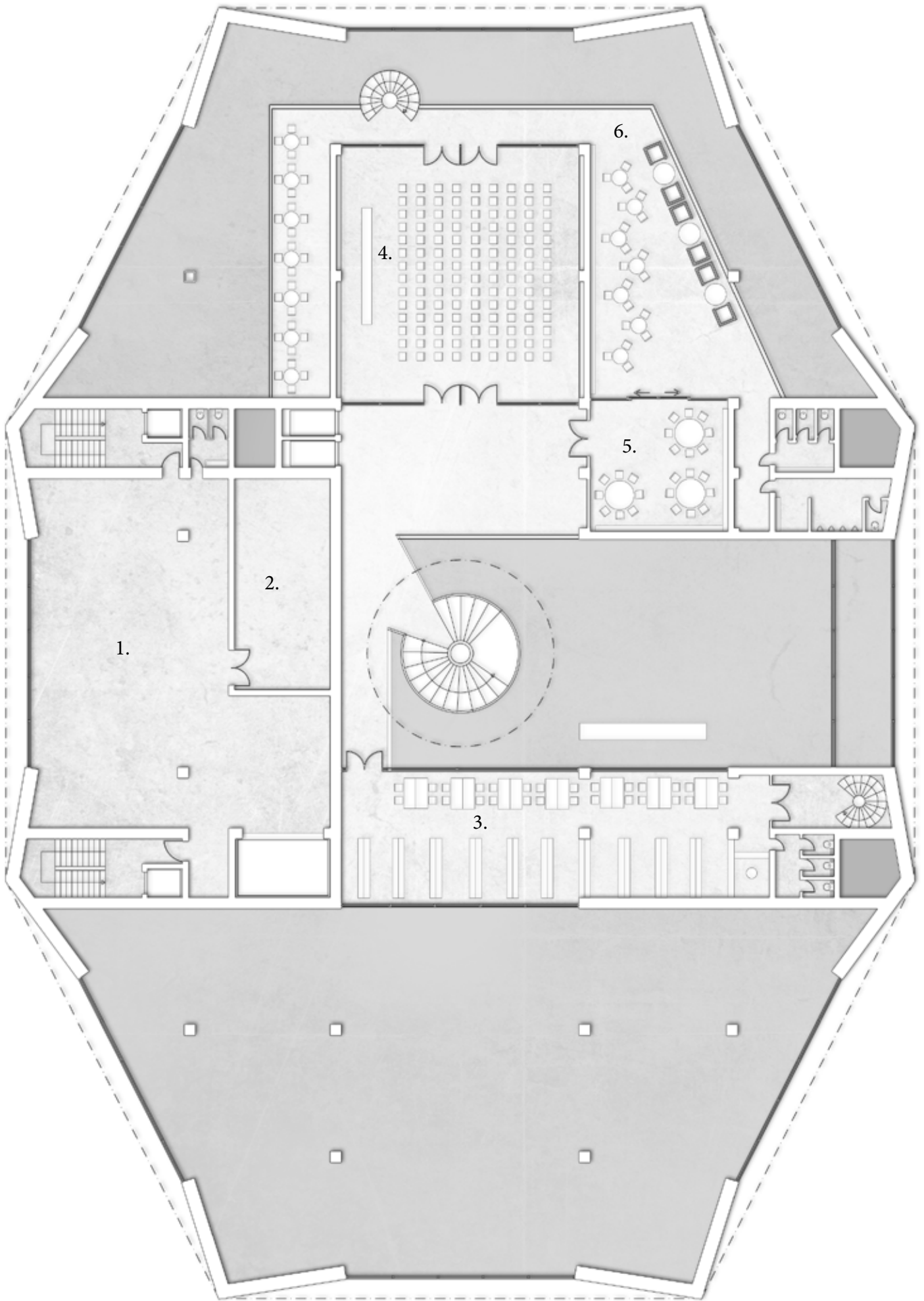

2. NP

1. restaurátorská a
paspartizační dílna
2. fotografický atelier
3. knihovna
4. přednášková místnost
5. výuková místnost
6. restaurace/ kavárna

1:250

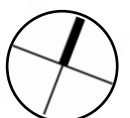

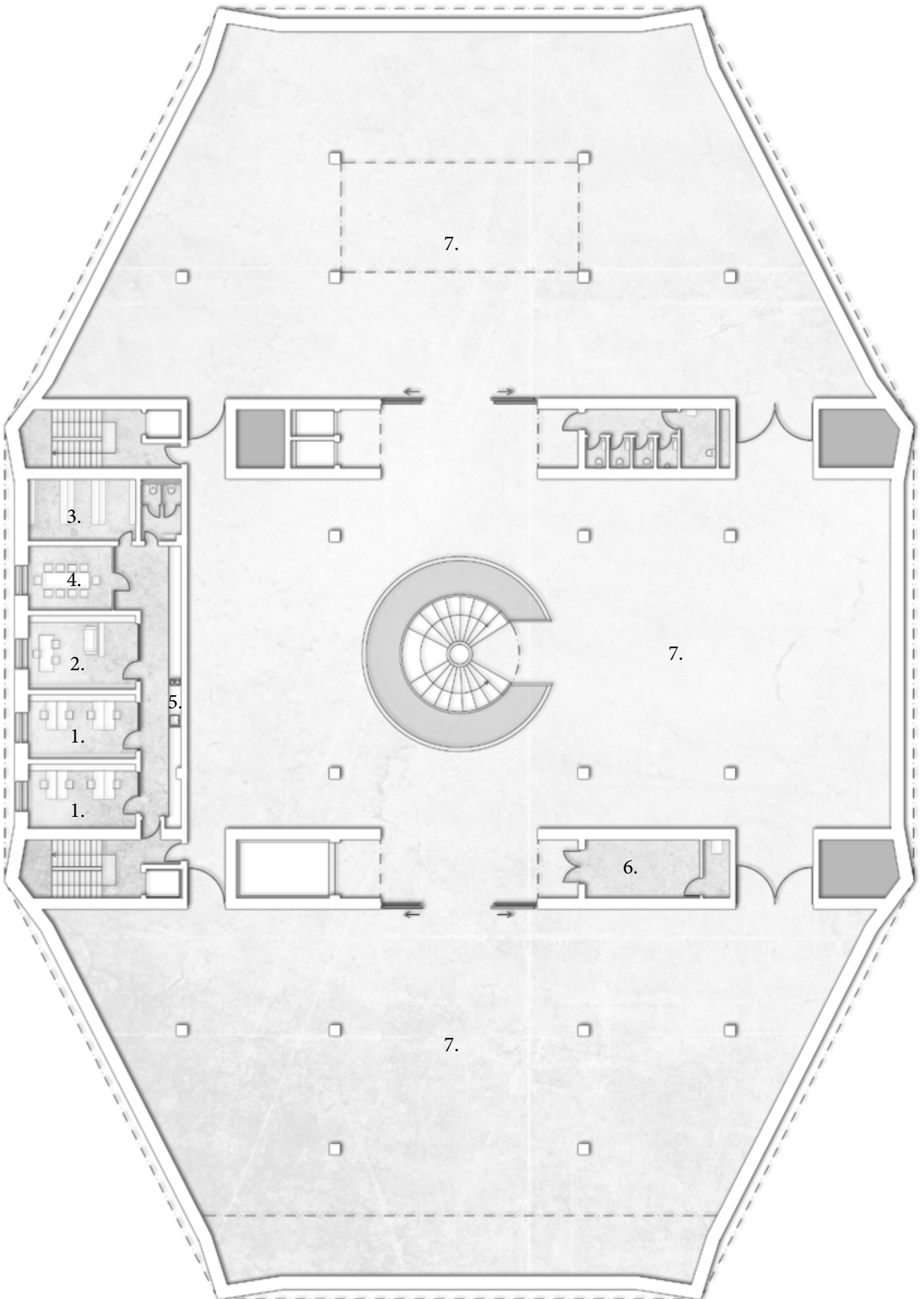

3. NP

1. kanceláře
2. ředitel
3. archiv
4. zasedací místnost
5. kuchyňka
6. sklad/úklid
7. výstavní prostory

1:250

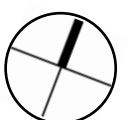

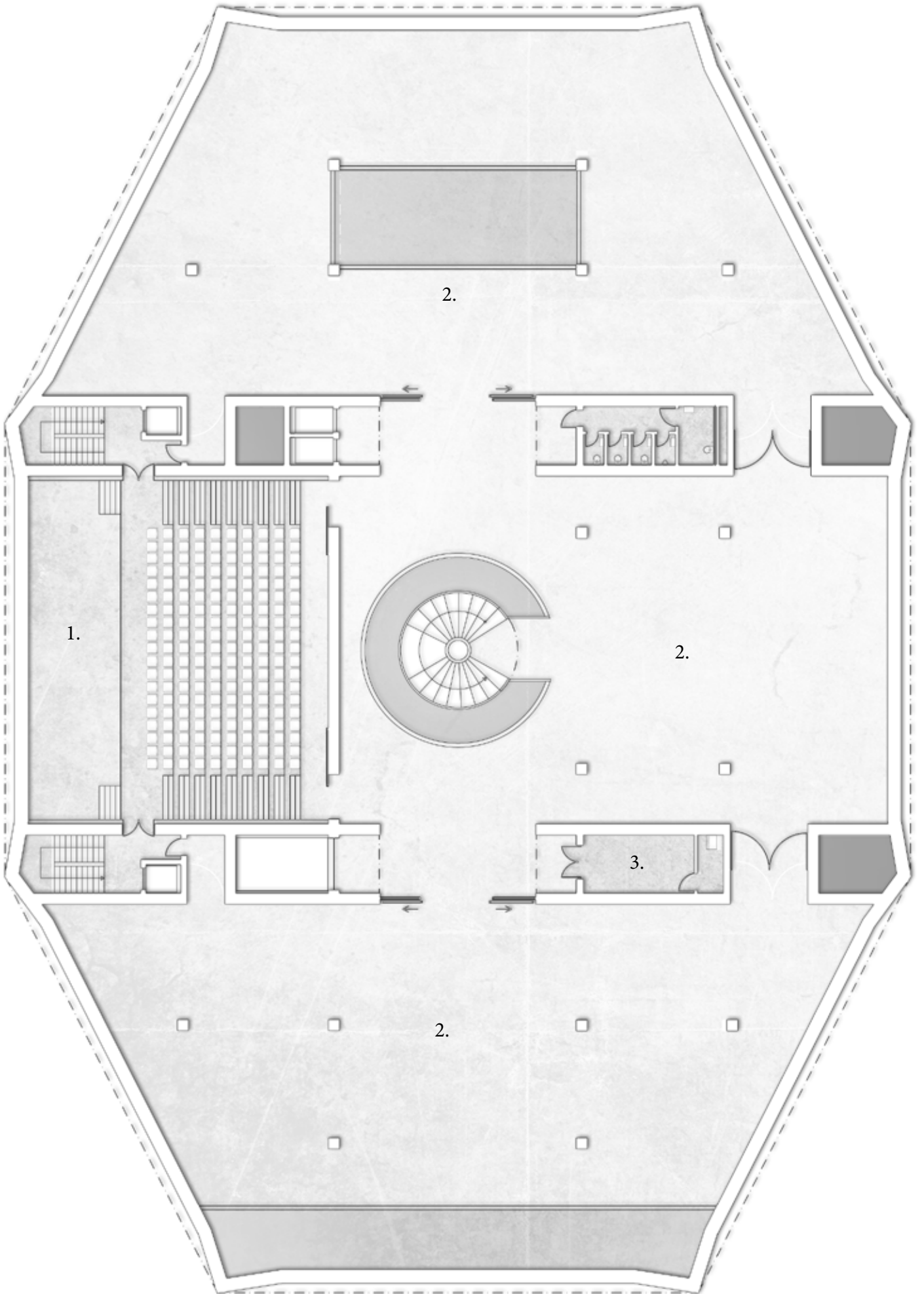

4. NP

1. multimedialní sál
2. výstavní prostory
3. sklad / úklid

1:250

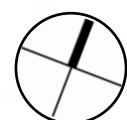

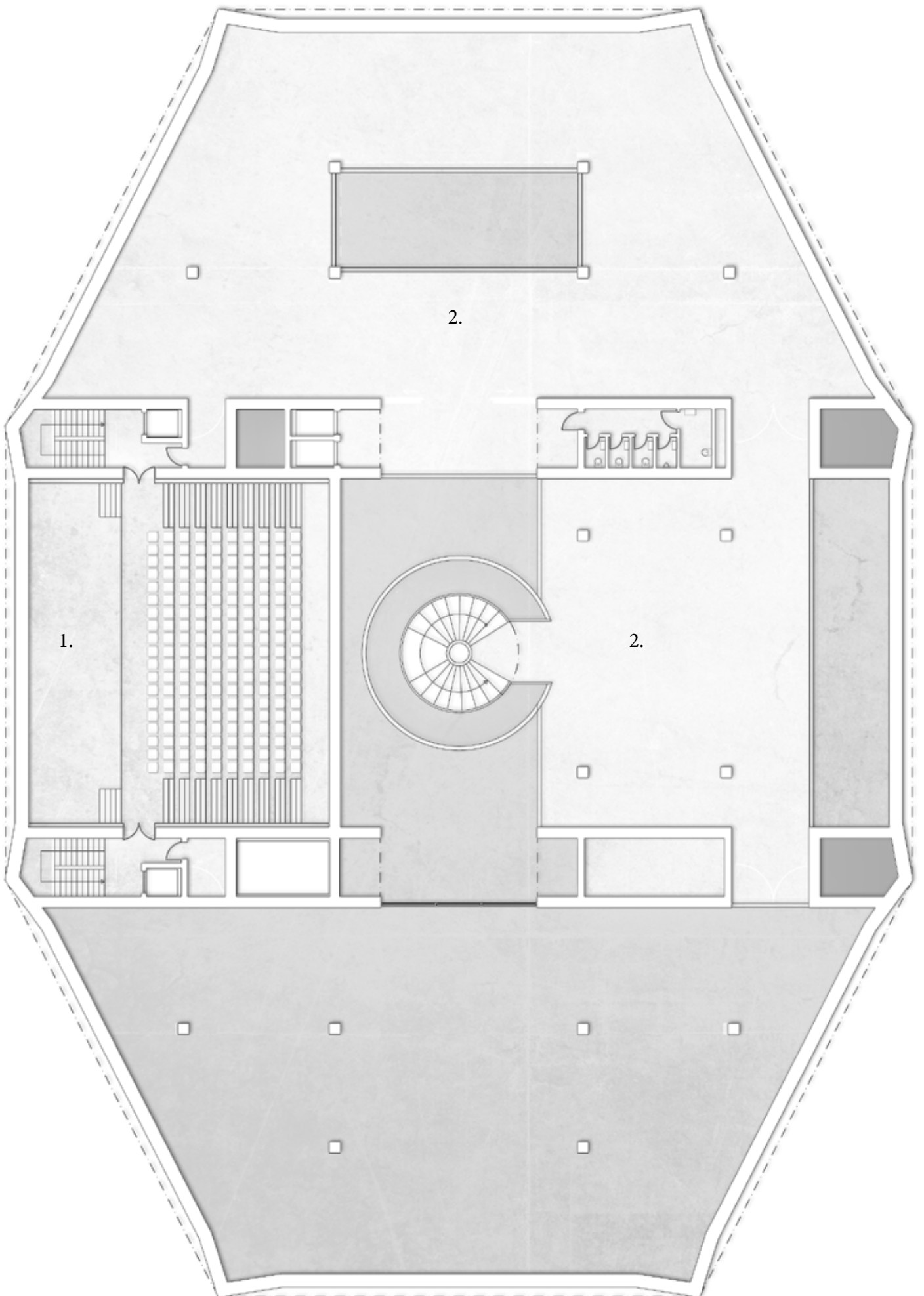

5. NP

1. multimediální sál
2. výstavní prostory

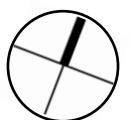
1:250

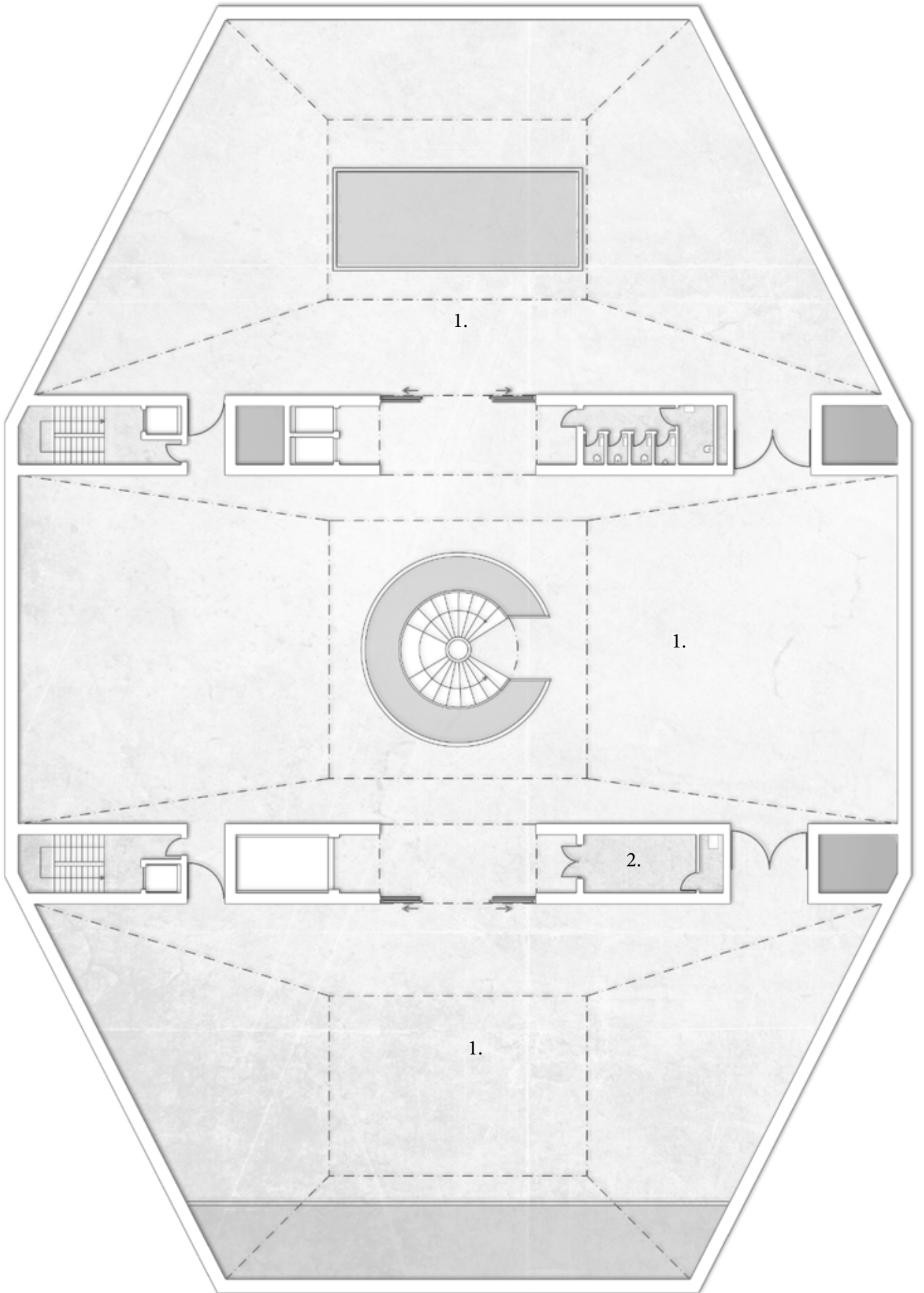

6. NP

1:250

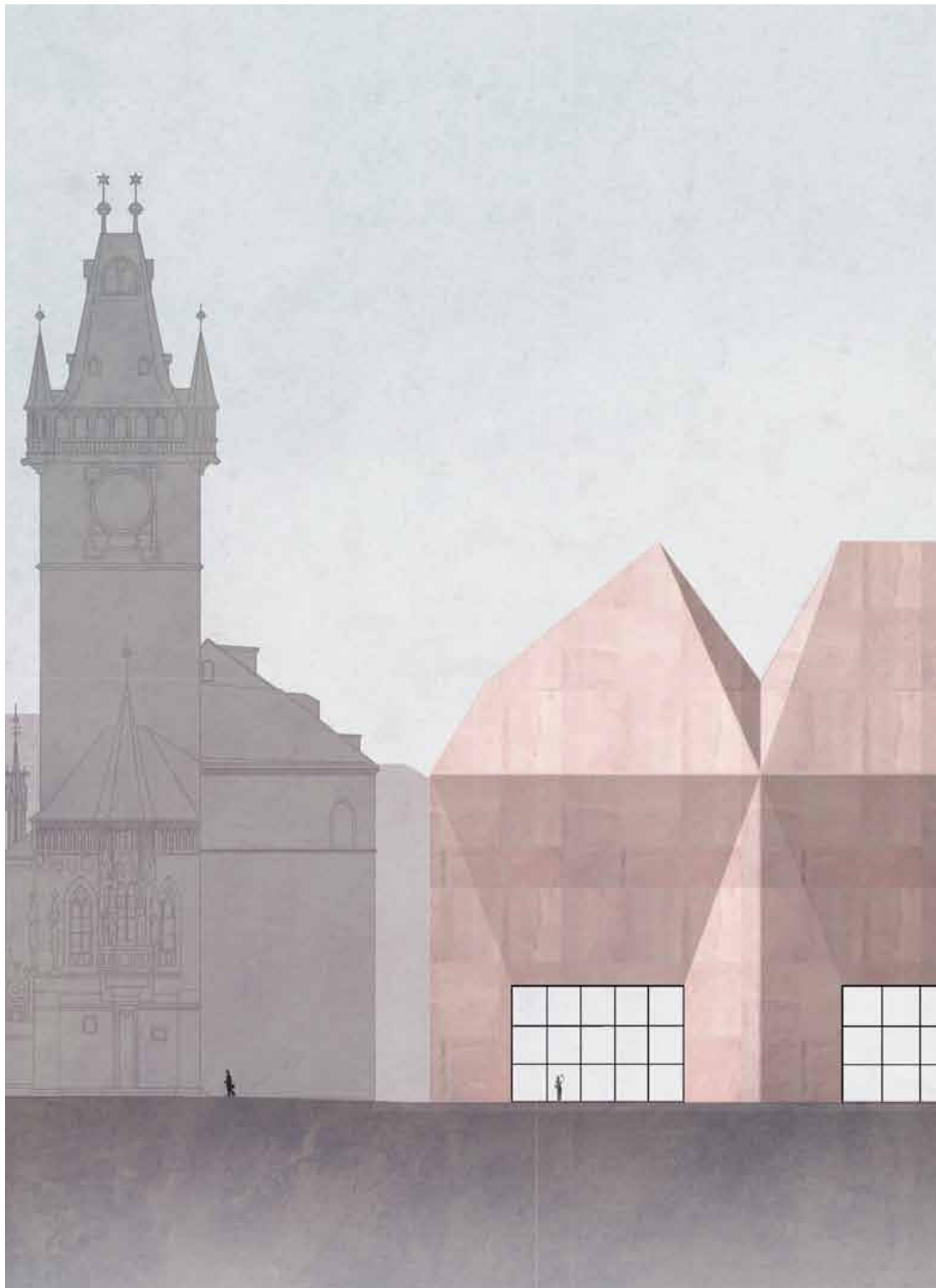

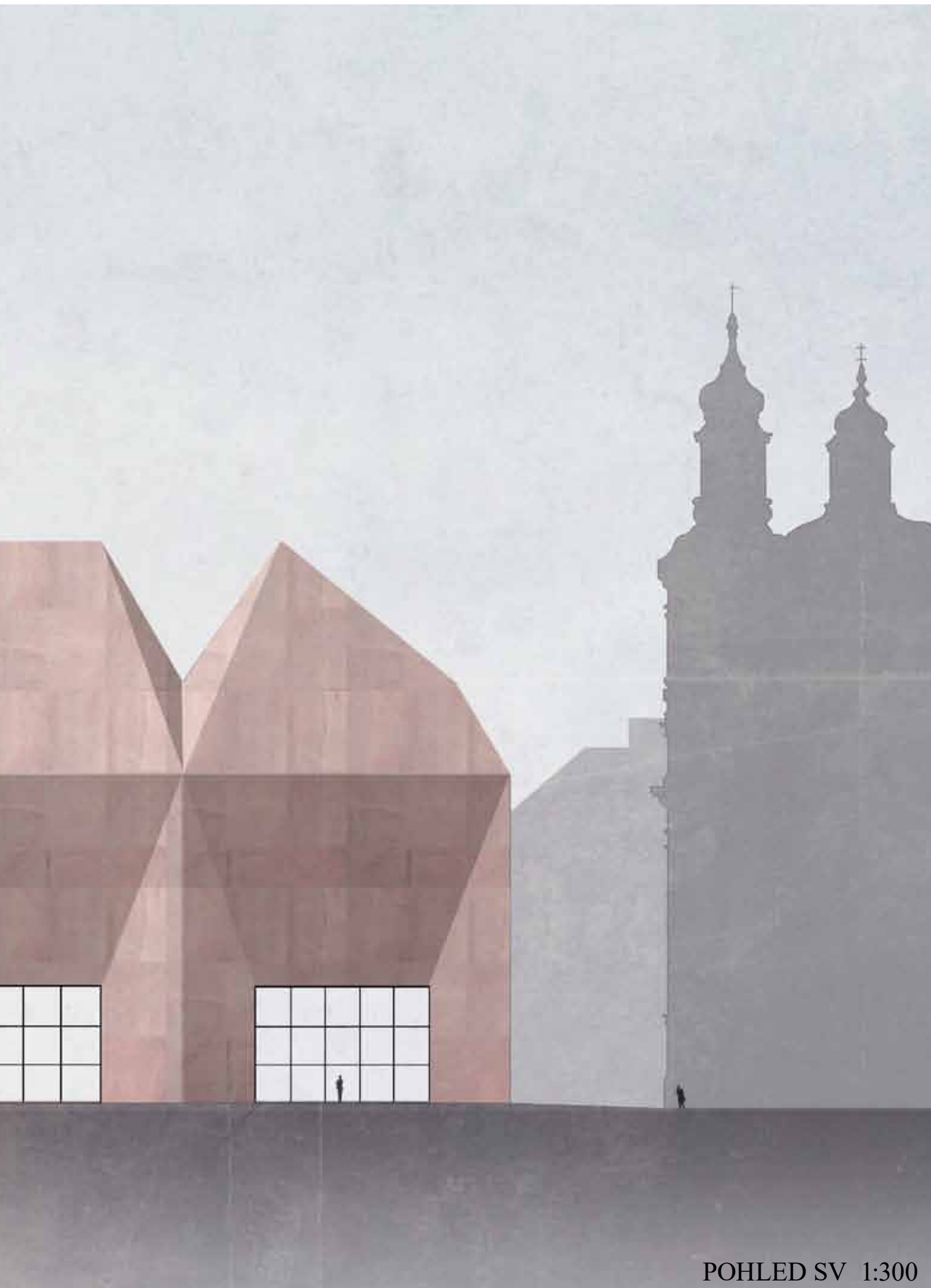

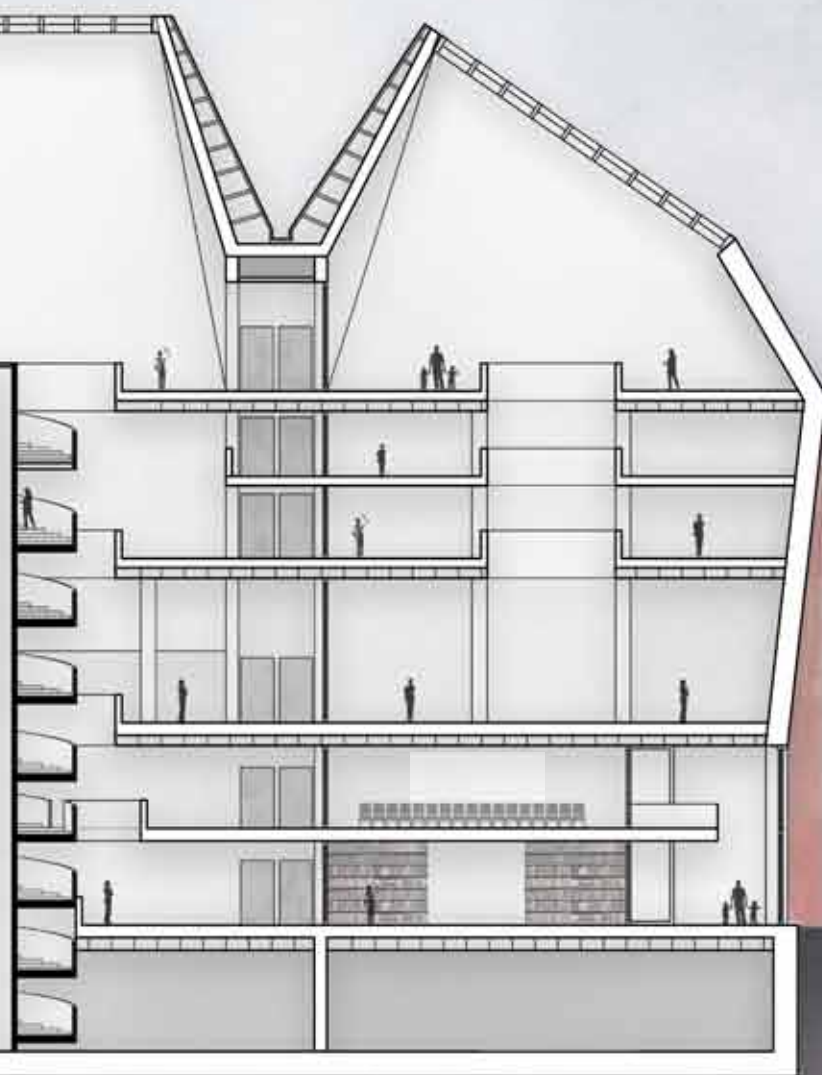

+35,000

+20,000

+14,500

+8,000

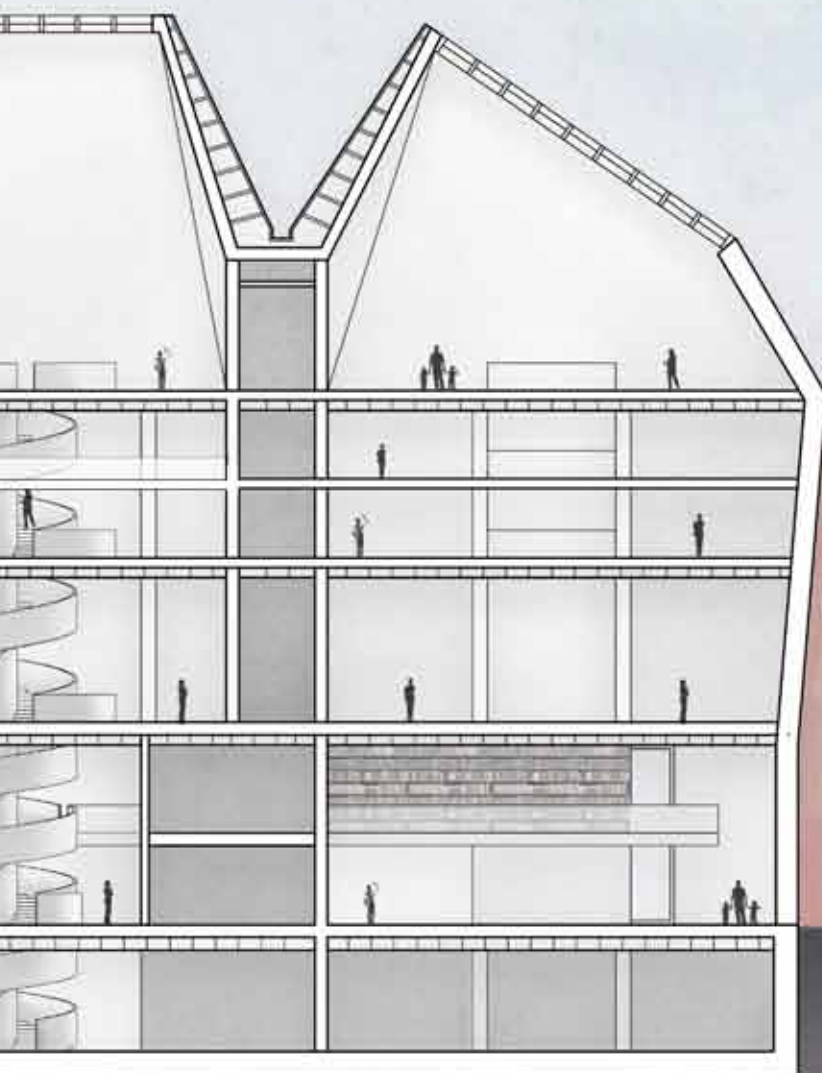
0,000

-1,500

ŘEZ A 1:300

+35,000

+20,000

+14,500

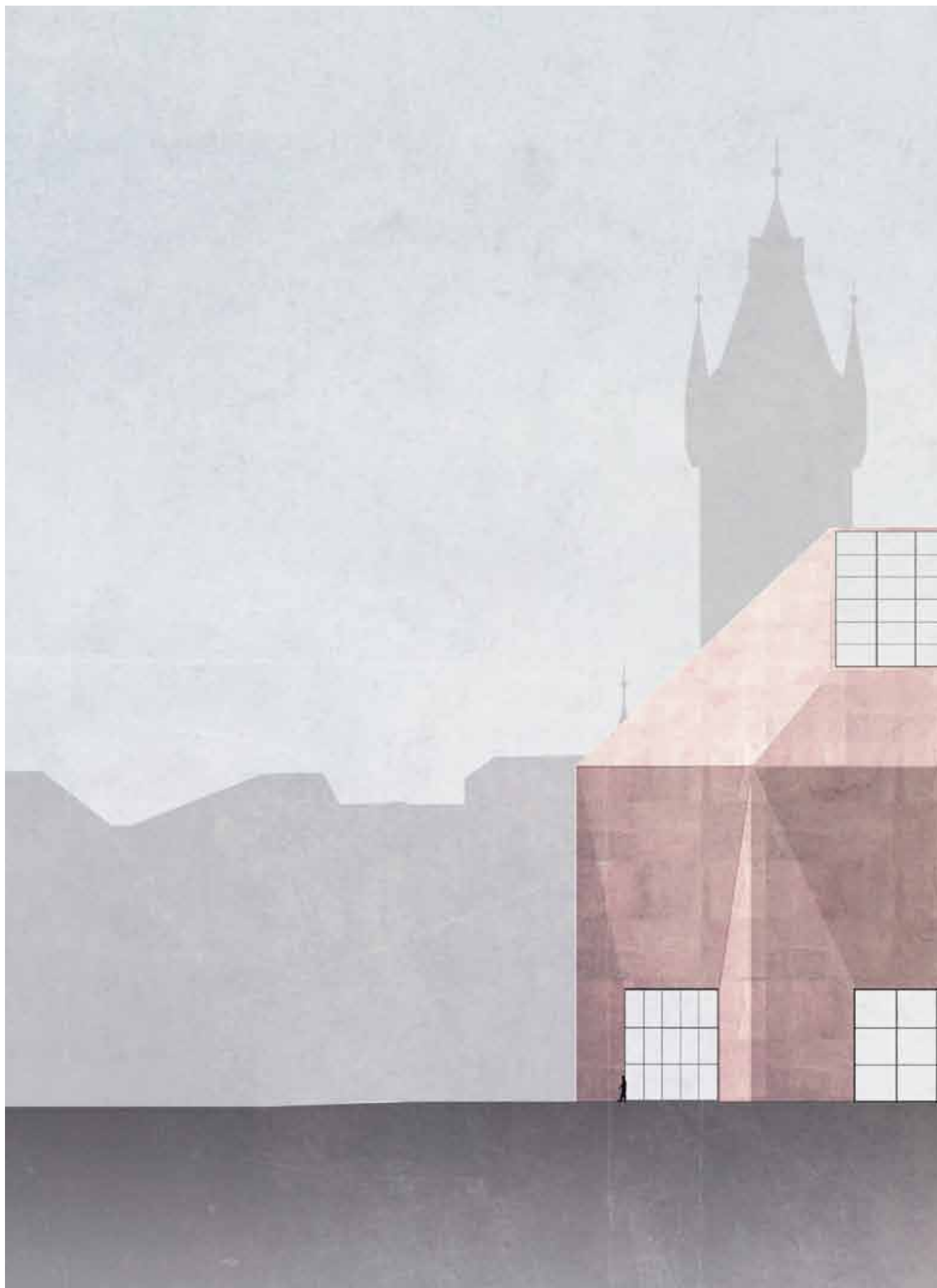
-8,000

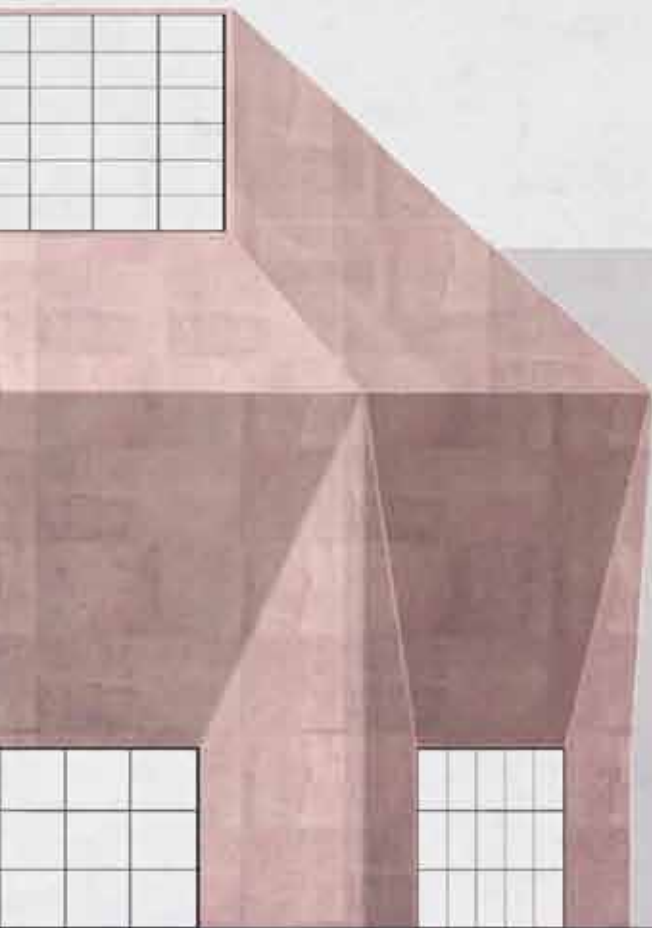
0,000

-4,500

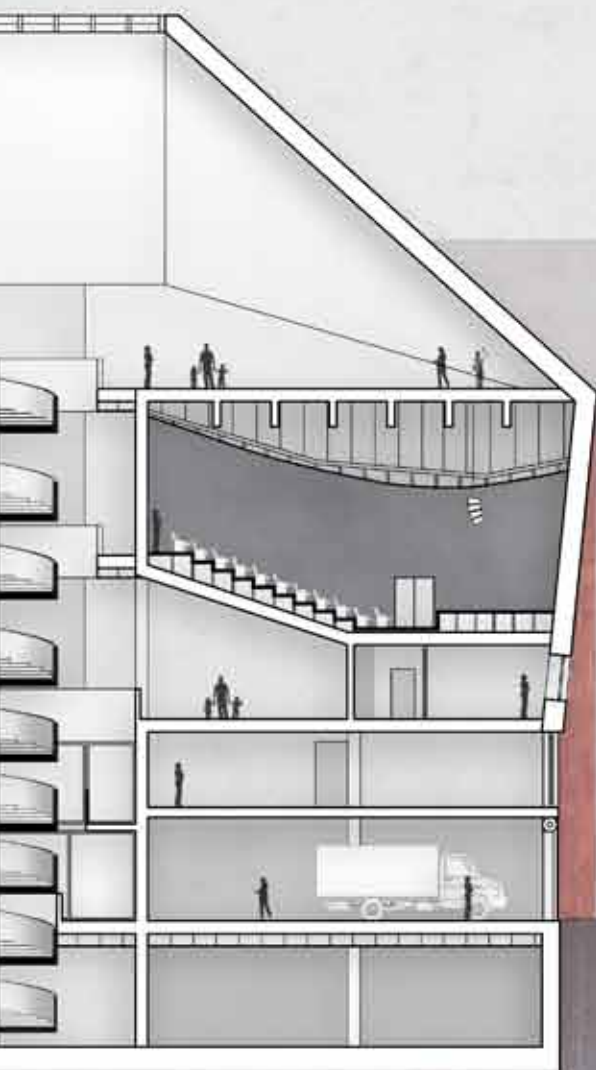

ŘEZ B 1:300

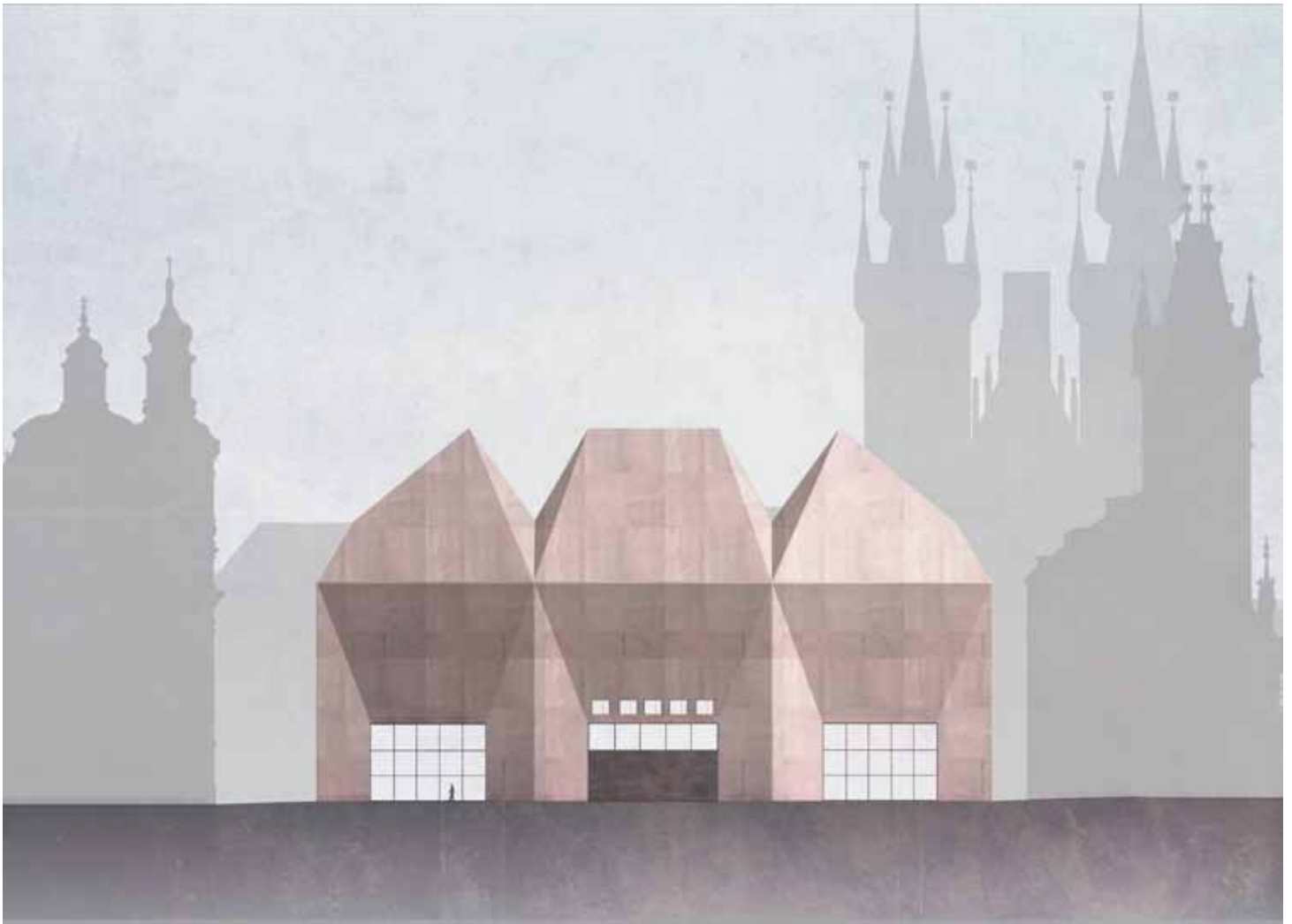

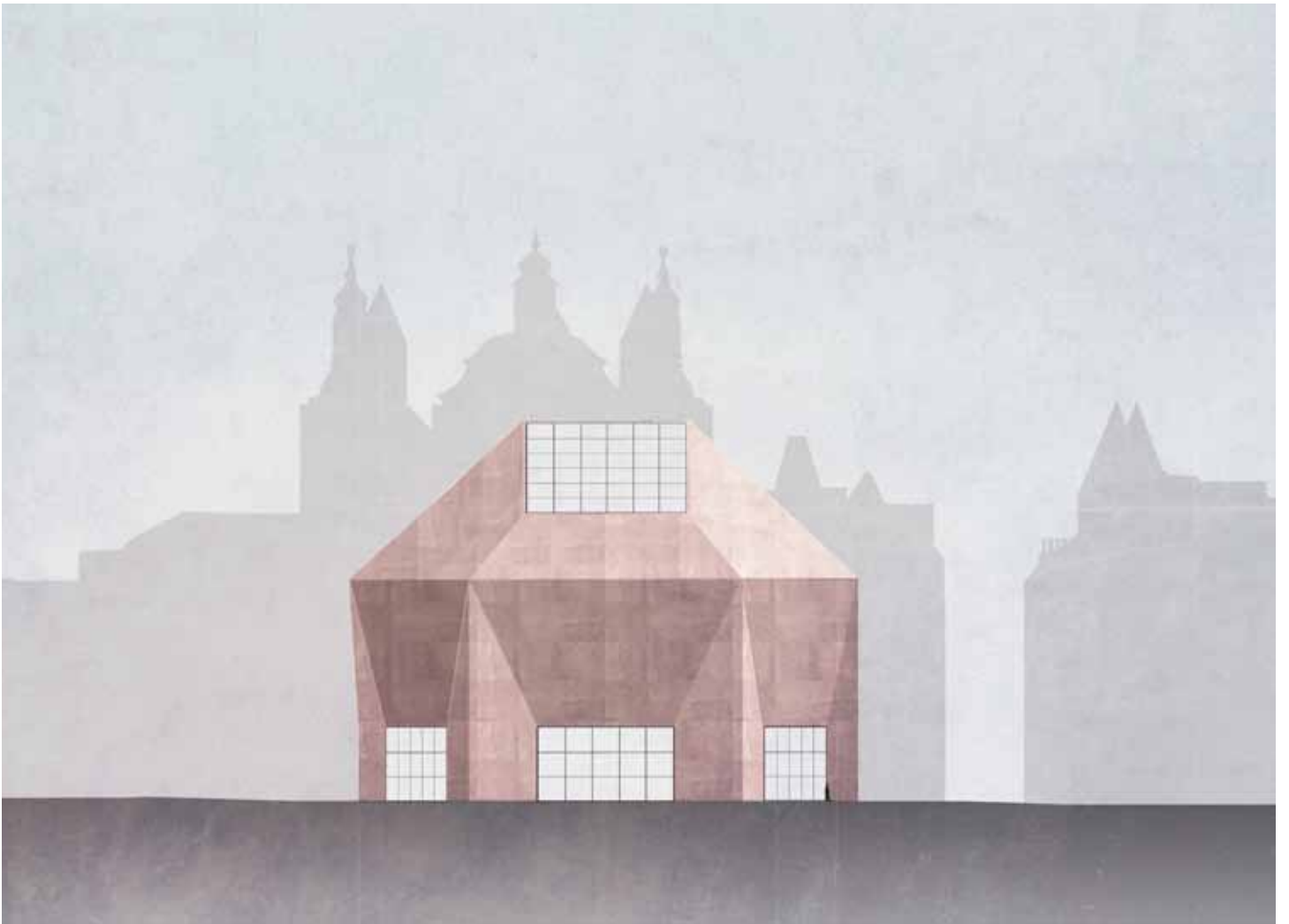

ŘEZ C 1:300

POHLED JZ

POHLED JV

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

Stavba je řešena jako železobetonová monolitická konstrukce, kombinovaný nosný systém. Střecha ve tvaru useknutého jehlanu s výškou 15 m je samonosná, podpírá pouze obvodovou konstrukcí a nosnými jádry. Obvodový plášť je řešen principem montované kamenné krytiny na ocelovou mříž. Tím je umožněn průnik vody na hydroizolační vrstvu a následný svod do okapu. Ten je umístěn pod krytinou při okraji střechy. Pro umožnění správného tvarování střechy bude ocelová mříž na různých místech jinak dimenzovaná.

Aby nedošlo k přehřívání pod prosklednou střechou, bude zde řešeno větrání pomocí vzduchotechniky. Pod spodní hranou prosklení bude do objektu vháněn studený vzduch a odcházet bude na nejvyšším místě ve střeše, tím bude prostor pod sklem ochlazován. Pomocí digitálního nastavení bude objekt v noci ochlazován přirozeným větráním ve střešním okně.

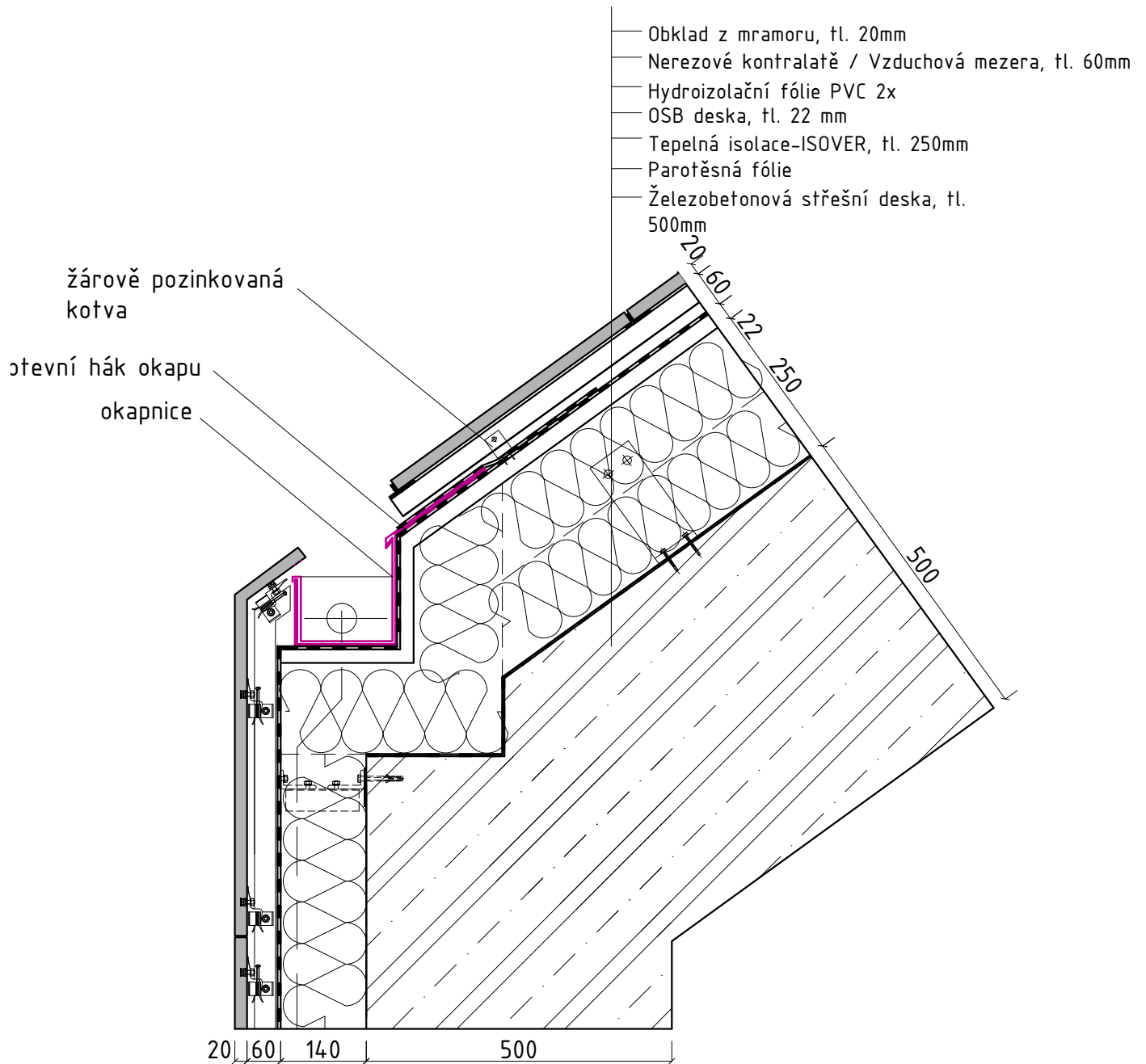
Veškeré instalace jsou vedeny ve třech instalačních jádrech a rozváděny mezi stropem a podhledem.

Vnitřní povrchy jsou z pohledového bílého betonu. Podlaha je z leštěné betonové stěrky.

Centrální schodiště je ocelové v bílé lesklé barvě. Točí se kolem nosného sloupku, který je v každém patře přichycen ke stropu pod schodišťovou podestou.

Osvětlení galerie je řešeno, kromě denního horního světla, pomocí svítidel na pojízdných ramпах, které jsou ukryté v podhledu.

Požárně je objekt dělen na tři úseky. Z každého úseku je umožněn vstup na požární schodiště a evakuační výtah. Vzhledem k otevřenosti prostoru budou muset být instalovány sprinklery. Střešní okna i okna do ulice jsou z požárního skla.

ZAATIKOVÝ ŽLAB 1:20

POUŽITÁ LITERATURA

Jiří Ševčík - Vývoj staroměstské radnice, 1979

Camillo Sitte - Stavba měst podle uměleckých zásad, 1889

Ondřej Císlar - Koncertní sály, disertační práce, 2011

www.archiweb.cz

www.wikisofia.cz/wiki/Současné_umění_a_nová_média

DĚKUJI

*rodině za vše,
prof. Aleně Šrámkové a prof. Janu Stempelovi za skvělé vedení,
Zdeňkovi za podporu.*

